

TĖVIŠKĖS ŽIBURIAI

Nr. 3 (56)

TORONTO, Ontario, 1951 m. SAUSIS (Jėnėjė) mėn. 18 d.

Kaina 10c

1704

The Lights of Homeland
Lithuanian Weekly
Published by the Lithuanian
R. C. Society of Canada
Authorized as Second Class
Mail Post Office Department
Ottawa

SAVAITRAŠTIS
Leidžia Kanados Lietuvių
Katalikų Kultūros Draugija
941 Dundas St. W., Toronto

Ko dar trūksta?

Kitų pasaulio kraštų lietuviai neretai pasigėri kanadiškių gyvenimu ir veikla. Esą, Kanados lietuviai gerai organizuoti ir veikūs. Mums, žinoma, tai malonu ir nenorėtume, kad tą nuomonę pasikeistų. Tačiau savųjų blogybių nepastebėti negalime ir viena kartą tenka apie tai visiškai atvirai pasikalbėti.

Kad Kanados lietuviai palyginus gana jėdėrūs, neabejotina tiesa. Lygiai taip pat tiesa, kad čia vyrauja aiškiai lietuviškos nuotaikos. Beabejota, tai vėsius fakto, kad lietuviškoje Kanados bendruomenėje vyrauja vienalytė tremtinių grupė, susibūrusi keiliosse centruose, skaičiumi jau aiškiai prašokusiu senuosiu ateivius, kurie, be to, yra daug labiau išsibarsę po platųjį kraštą. Dėl to tai tremtiniai čia vyrauja viename organizaciniame bei viešajame gyvenime. Su senąja išeivų karta, nesikaitant sumaskėjusių, didesnių nesusipratimų nėra. Tai džiuginantis reiškinys.

Aiškiai patriotinės mūsiškės bendruomenės nuotaikos teikia jai vieningos dvasios. Dėl to tai čia jautraus atgarsio randa visi lietuviški reikalai, išskyla daugybė visokių gražių sumanymų bei siūlymų. Jiems paprastai paplojama susirinkimuose, pritariama paskaičius spaudoje, pakalbama apie tai su bičiuliais, bet tuo viskas ir pasibaigia. Visų tų sumanymų ir siūlymų vėsių nematyti, nes esame neorganizuoti ir nėra, kas galėtų koki didesni sumanymą vykdyti.

buvo kadaise pradėta organizuoti bendrai veiklai KLCT vardų, bet visą tą mintį sukompromitavo KLCT vėdai vadinamam 1949 m. seime, nepasiduodami skvėrių atstovų suvažiavimui sprendimui ir užsimoję išsilaikyti revoliucinių kėliu. Bet toji veikla KLCT pasireiškė tik pastangomis sukludyti organizacini išaugos organizacijos — KLS — galutiną susiformavimą. Šioji savo rėžtu taip pat įsivėlė į grumtynės dėl išlikimo, kad rezultate gavosi visiškas suskilimas. Tai pastebėjus, abi organizacijos sutarė pereiti prie naujos, visus apjungiančios, organizacinės formos — prie PLB krašto organizacijos.

Nuo to meto praėjo jau veik pusantrų metų. Prisidėjus dar kelioms organizacijoms buvo sudarytas krašto LOK, pradėjo kurtis apylinkių LOK. Visų jų paskirtis aiški ir viena: sukurti KLB krašto organus, kaip jie numatyti PLB Laikinuosiose Nuostatuose. LOK kito uždavinio neturi. Ne dėl to, kad nebūtų ką veikti, bet kad veikiant neastėtų santykiai kolonijose, bendrinės organizacijos — KLS ir KLCT — savo skvėrių veiklą suspendavo. Kraštas liko be jokios centrinės organizacijos, nes centrinis LOK uždavinys yra tik sutvarkyti krašto bendruomenės organų sudarymo reikalą ir tik bėdos reikėlė jam tydomis pripažįstama teisė pasisakyti vienu ar kitu būgėniuojų reikalų, nes kito jokio organo nėra.

Veik pusantrų metų Centriniam LOK niekas neklėdė nei savo tiesioginio uždavinio siekti, nei pasakyti ką nors išsėnėdė iš savo kompetencijos ribų. Visi laukė ir tebelaukia. Tik viena KLCT, kuri LOK turi daugiausia narių ir kuri išsėdėdė sau garbingą iniciatyvos teisę, paskelbė prieš keletą mėnesių atsisaukiamą, kad atsitiktų ir pradėtų veikti jos skvėriai. I į išsėkėmą niekas neregėgavo, net ir patys jos buvėsių skvėriai. Mirusį lavoną, mat, ne taip lengva atgavinti.

Bet kraštui neorganizotam pusantrų metų išbūti, kaip sau nori, jau perdaug. Jis ilgai taip laukti negali. O LOK negirdėti.

Jis pasiskardeno po atostogų paskelbdamas krašto laikinąjį statutą ir vėl tyli. Per ilgai tyli. Jau gyvas reikalas eiti prie paskutiniųjų žingsnių. Jie jau perdaug pavėluoti ir niekas negali suprasti, kodėl.

Pavasari sužinojome, kad nesutariama dėl būsimųjų rinkimų sistemos. Buvo pašadėta, kad nesutarimą kelias klausimas bus paskelbtas visuomenei apsvėrsyti, bet to nebuvo padaryta. Vietoj to buvo nutarta atsiklausti tuo reikalų VLK, kurio vienas organas dabar atlieka PLB Vyriausios valdybos funkcijas. Atsiklausta, gautas atsakymas, bet vistiek nieko nedaroma. Tai kogi dar trūksta? Visuomenė šito nežino, nesupranta ir sustojimo negali pateisinti, nes gyvenimas vietoje nestovi, reikalai auga ir kaupiasi, o kas juos išspręstų, nėra.

Centrinis LOK turėtų vieną kartą prabiloti. Jei yra sunkumų, juos visuomenė turėtų žinoti. Jei tai jai paties nenoras reikalą baigti, tai taip pat turi būti žinoma ir iki begalybės negali būti laukiama.

Jei dabartinės sudėties ir santykio LOK yra nepajėgus, jis turi būti perorganizuotas. Gali būti perorganizuotas radikaliai, nes jis yra bendruomenei, bet ne priešingai. Jei lauksime dar kitus pusantrų metų, netik atsidursime pacioje kraštų eilės pabaigoje, nors žadėjome būti pirmieji, bet sutriks pagaliau ir betkokia mūsiškės bendruomenės darna.

Dėl to tai mes pagaliau centrinį LOK aiškiai ir atvirai kviečiame vieną kartą atidentik, koks čia žaidimas žaidžiamas. LOK dėl to neprivalo supykėti, nes visuomenė turi teisės žinoti, kokios yra šio vilkinimo priežastys. Juk, kad tai būtų nesėpmėjimas, nebegalima prileisti. Negalima taip pat prileisti, kad priežastys glūdi atskirų kolonijų nesutvarkyme. Gal tokių ir yra. LOK tą gal žino, tik nėra paskelbęs, bet visuomenė taip pat žino, kad yra apylinkių, kurios jaučiasi bent vietinių organų rinkimams jau pasirušiosios. Bet jos nežino ar gali tai vykdyti, ar turi kažkinko laukimų. Pagaliau nejaugi būtų tikslu neleisti joms susitvarkyti, kol kažkinkas kažkinkur nespėjo arba netaip padarė. O jei atsirastų vietovių, kurios niekad nebaigs savo tvarkymosi, tai nejaugi krašto organai nebus sudaryti?

Karo vadų pasitarimas

Iš anksto neskelbus nieko, pas gen. MacArthurą į Tokio sausio 14 d. atvyko JAV armijos štabo viršininkas gen. J. L. Collins. Kartu su aviacijos štabo viršininku gen. H. S. Vandenberg, žinių bei žvalgybos viršininkas W. B. Smith, gen. leit. B. Smith ir armijos štabo viršininko pavaduotojas bei žvalgybos viršininkas gen. maj. A. R. Boaling.

Ką jie sprendžia, žinoma, neskelbiama. Collins pareiškė, kad JAV pajėgos Korėjoje liks ir kovos. Iš kažkokių pasirušėjimų yra būdingas pakeitimas JAV 2-osios divizijos vado. Gen. maj. R. Mc Clure pakeistas gen. maj. C. L. Ruffner, buvusiu štabo viršininku 10 armijos, kuri neseniai buvo evakuota iš apsupimo šiaurės rytų Korėjoje. Koki nieko daugiau nepaskelbta, priežastis to pakeitimo nesuprantama. Iki šiol nieko nebuvo girdėti nei apie kokią gen. McClure konfliktą su vadovybe, nei apie kokius jo nepasisekimus. Tokio buvo laikoma, kad 2 divizija jo vadovybėje kaudėsi gerai. Dėl to linkstama spėti, kad jam bus pavestos kažkokios naujos pareigos numatomose didesnėse operacijose, ypač atkreipiamas dėmesys, kad jis

Sveikinimas iš tėvynės

ELTA skelbia esanti įgaliota perduoti sveikinimą iš paverptos Tėvynės:

"Lietuvių Tauta ir Lietuvos Laisvės Kovos Sąjūdis iš krauju aplaistyto Tėvynės laukų nuširdžiai sveikina VLK ir bendros laisvės kovos brolius".

Lietuviai Amerikos Balse

Lietuviškosios Amerikos Balso programos svarbesniųjų asmenų etatai jau užpildyti. Paskutiniomis žiniomis, programai vadovauti pakviestas iškiliolis Lietuvos Informacijos Centro Naujorke direktorius Kostas Jurgėla. Kostas Jurgėla šiuo metu, vakarais lankydamas, baigias doktoratą Fordhamo universitete, yra parašęs "History of the Lithuanian Nation", kuri buvo gerai įvertinta. Kaip Lietuvos Informacijos Centro vedėjas, p. Jurgėla buvo užmezgęs plačius ryšius su Amerikos vyriausybės viršūnėmis, iš kurių dažnai laimėdavo mielus pareiškimus Lietuvos labui. Jo su p-le Kižyte redaguojamas "Lithuanian Bulletin", nors pasirodąs nereguliariai ir

kiek sausoku, kaip amerikiečiams, moksliniu stiliumi, šiaip ar taip yra įsigijęs rimtą vardą pasaulyje. Jurgėlai talkininkauja pulk. Grinius, šiuo metu dėstąs Vašingtono Karo Laivyno Mokykloje (ten profesorijauja, dėstydamas rusų kalbą, jau ilgus metus ir p. Tūbelienė), taip pat kapitonas Labanauškas, pažįstamas daugeliui torontiečių. Visi šie asmenys yra Amerikos piliečiai.

Spėjama, jog lietuvių programos laikas būsiąs panašiai kaip jau pradėtos transliuoti suomių programos, t. y. apie 2 val. dienos metu. Suomių, lietuvių, latvių ir estų programos Tarptautinės Informacijos programoje sudaro visiškai atskirą grupę. alm.

D. Britanija suka nuolaidų keliais

Įklimpęs Korėjos karo sustabdymo klausimas sukėlė didelio nesutarimo tarp Vašingtono ir Londono. Britų atstovas JTO Jebb siūlo dar bandyti rasti kelius, kad karas būtų sustabdytas. Kinijos vyriausybė jį perspėja, kad nutraukimas ryšių su visuomenės JTO tautomis labai paveiktų kinų tautos nuotaikas. Tarytum komunistinei vyriausybei tai rūpėtų.

Dėl to paties klausimo labai jaudinamasi ir Londone vykstančioje Commonwealth konferencijoje, kurios dalyvių dauguma bijo JAV reikalaujamo Kinijos pripažinimo agresorių ir blokado. Esą, tai reikštų karą. Bet yra ir tokių Commonwealth narių, kurie linkę paremti JAV reikalavimą. Jų tarpe berods yra ir Kanada. Tačiau kadangi Kanados premjeras šiuo metu yra Londone, užsienio r. ministeris Naujorke, o visos kabinėtės Otavoje, tai Kanados oficiali nuomonė tuo reikalu dar nepaskelbta. St. Laurent yra pareiškęs, kad būtų gera, jei į Londoną atvyktų užsienio r. min. Pearson, tačiau, kadangi jis yra Korėjos karo komisijos narys, tai abejojama ar ras porą dienų laisvo laiko. Indijos atstovas JTO Benegal Rau taip pat ruošiasi skristi į Londoną pasitarti su premjeru Nehru.

Bėvinas paruošė 6 punktų naują planą Korėjos ir Kinijos problemai išspręsti.

Plane siūloma:

1. Pripažinti Kinijos komunistinę vyriausybę ir suteikti jai vietą JTO.
2. Sustabdyti karo veiksmus Korėjoje.
3. Sudaryti Korėjoje saugumo zoną arba niekieno žemės juostą.
4. Sudaryti JT komisiją Korėjos problemoms svarstyti.
5. Laipsniškai išvesti iš Korėjos JT ir kinų karines pajėgas.
6. Laisvas visuotinas plebiscitas Korėjoje.

Indijos Nehru prie šio plano dar siūlo pridėti, kad Korėjos komisijoje dalyvautų ir kom. Kinijos atstovas. Planas, kaip matome, labai primena JTO trijų komisijos planą.

Konferencija taip pat svarstė taikos su Japonija klausimą ir priėjo bendro nutarimo, kad derybose turi dalyvauti ir kom. Kinija. Tam buvo pirma priimtas nutarimas, kad taikos sudaryme turi dalyvauti visos valstybės, kurios su Japonija kariavo, atseit ir Kinija. Jei Sovietų Rusija ir Kinija nesutiktų dalyvauti, taikos sutartis vistiek turi būti pasirašyta. Japonijai turi būti leista tam tikrose ribose apsiginkluoti, o JAV pripažinta teisė laikyti Japonijoje savo igulas. Tai

būsiąs laidas, kad Japonija nepasidarys pavojinga.

Formozos klausimu tuo tarpu sprendimų nepasiekta. D. Britanija ir Indija stovi už tai, kad būtų įvykdytas Kairo susitarimas ir Formozą grąžinta Kinijai, o dominijos palaiko JAV nuomonę, kad Formozos klausimas būtų sprendžiamas ateities derybose.

Commonwealth konferencija daug prisidėjo prie paruoštojo naujo JTO plano kovoms Korėjoje sustabdyti, bet nesitiki paveikti JAV, kad jos sutiktų pradėti derybas su Kiniais. Dėlto sausio 11 d. konferencija nutarė remti keturių didžiųjų susitikimą. Betgi visus neramina, kad Indijos atstovas Peiping, kuriam pavesta jai pasiekti, jokių būdu negali išgauti Kinijos atsakymo.

Dabar didžiausias rūpestis, kaip išgauti kinų sutikimą sustabdyti karo veiksmus, nes kovos vykstant betkokias derybas pradėti JAV atsisako. Commonwealth taip pat nevieningas. Svarbiausia negali sutarti trimis pagrindiniais klausimais: dėl kom. Kinijos pripažinimo, dėl vietos JTO ir dėl Formozos. Čia visos valstybės laiko JAV pusę išskyrus D. Britaniją ir Indiją, o Kanada prie šių dviejų linkusi prisidėti tik vienu klausimu, būtent, kad reikia suminkštinti JAV V-bių nusistatymą nesikalbėti, kol vyksta karo veiksmas. Dėl to tai visais pagrindiniais klausimais konferencija bendros pozicijos suformuluoti negali. Visa tai perkeliama į JTO ir kiekvienai valstybei duoda instrukcijas savims atstovams atskirai.

Su R. Vokietija nesikalbės

Kancleris Adenaueris sausio 14 d. pasakė kalbą savo partijos suvažiavime, kurioje išdėstė savo pažiūras į Vokietijos tarptautinę padėtį. Vokietija turinti įsijungti į vakarų kovą su komunizmu, bet tai esą galima tik tam tikromis sąlygomis. Pirmiausia turinti būti užbaigta okupacija ir aukštieji komisarai pakeisti ambasadoriais. Vokietijos pajėgos Europos gynyimo armijoje gali dalyvauti tik visiškai lygybės pagrindu, o joms sudaryti V. Vokietija turinti gauti finansinės sąjungininkų paramos. Keturių konferencijos nutarimų vykdymas negalės būti Vokietijos sąskaita. Visos tautos turi veikti vieningai ir Vokietijos armija negalinti būti pažeminama.

Kartu Adenaueris pabrėžė, kad nei jis, nei jo vyriausybė nemani duotis suvedžiojamą Rytų Vokietijos skelbiamais vienybės šūkiais. Grotėwohl laiškas, siūlęs pradėti derybas dėl abiejų Vokietijų suvienijimo tebebuvo noras sustiprinti sovietines pajėgas. Bonnos vyriausybė 3 kartus kreipusis į Rytų Vokietiją, siūlydama visuotinus laisvus rinkimus, bet siūlymai buvę atmesti. Vakari Vokietija pripažįstanti tik vieną pagrindą vienybei, būtent laisvus visuotinus rinkimus laisvai veikiant abiejose Vokietijose visoms partijoms.

St. Laurent Paryžiuje Pasibaigus Commonwealth konferencijai Kanados premjeras St. Laurent nuvyko į Paryžių pasitarti su Prancūzijos premjeru Pleven. Pasitarimuose prieita vieningos nuomonės, kad pirmenybė turi būti teikiama Europos gynybai, kad reikia dėti pastangas išvengti karo su Kinija bei sustabdyti karo veiksmus Korėjoje ir priešintis atominės bombos panaudojimui Azijoje.

Kanada esanti nusistčiusi visą savo dėmesį sukoncentruoti Atlanto sąjungai parūpinant žaliavų ir pramonės gaminių, kuriais labiausiai suinteresuota Prancūzija.

Iš Paryžiaus St. Laurent išskrido į Kanadą.

JAV biudžetas

Naujasis JAV biudžetas siekia 7 bilijonų dolerių, iš kurių 45-55 bilijonai skiriami krašto gynybai, ir užsienio pagalbai. Kartu numatoma padidinti mokesčius, iš kurių norima gauti 8 bil. dolerių.

Kariuomenę per kelis mėnesius numatoma padidinti 1.000.000, o karo pramonės darbininkų skaičių iki metų galo — 4.000.000.

SAVAITĖS APŽVALGA

AMERIKIEČIAI MĖGINA GINTIS

Padėtis Korėjos frontuose per paskutinę savaitę mažai tepasikeitė. Kiniečiai vis dar meta naujas žmonių mases, bet jų puolimo tempas ima lėtėti. Šiaurės korejiečiams pavyko užimti kelių mazgą centriniame Korėjoje Wonju. Iš čia jie turėjo puikias sąlygas atkirsti vakarinių Korėjos pakraščius iš Seulo besitraukiančius JT kariuomenės dalinius. Tačiau atkaklus amerikiečių pasipriešinimas jų planus sugriovė. Kovos vis dar vyksta Wonju apylinkėse. Dabar į Wonju frontą jau permetama kiniečių kariuomenė. Amerikiečiai, matydami pavojų vakariniam fronto sparui, spiriasi visomis jėgomis ir, reikia manyti, šį ruožą galės atlaikyti, kol 8-ji armija pasitrauks toliau į pietus, kur nebebus atskirtimo pavojus.

Dėl tolimesnių gen. MacArthur planų tuo tarpu nieko tikro negalima pasakyti. Kova Korėjoje nusitęgia savo prasmės, nes 250 tūkstančių JT karių negalės įveikti milijono kiniečių, o paramos jie iš niekur negali tikėtis. Tokių perspektyvų akivaizdoje, žinoma, geriausia išeitis būtų visiškai Korėjos evakuacija.

"Time" spausdina I-mos Kavalerijos divizijos kapitono David E. Wright laišką redakcijai. Kadangi laiško autorius dabar kovoją Korėjoje, pravarstų susipažinti su jo pasiūlymais, nes, reikia manyti, panašiai galvoja ir kiti amerikiečių kariai Korėjoje: "Nebėra jokio tikslo aukoti karių gyvybes Korėjoje. Jeigu tas daroma norint apsaugoti kieno nors prestižą, tokiems asmenims mes, esantieji Korėjos frontuose, turėtume štai ką pasakyti — mes taip pat norime šį tą išsaugoti, tik, žinoma, ne savo prestižą. Ar tėja didysis pasaulio susikirtimas. Argi mes turėsime miegoti, kol mus pažadins jo pirmininiai šūviai? Ne! Tuojau pat reikėtų atšaukti kariuomenę iš Korėjos ir pasiųsti ją į Japoniją, nes tenai ji bus labai reikalinga naujiems karo veiksmams. Bet kokiomis priemonėmis turime užkirsti kelią raudonųjų išsikiimui į Formozą. Reikia apginkluoti Japoniją ir taipogi visomis jėgomis ruoštis ginti Vakarų Europą".

Šitie garsiosios amerikiečių divizijos kapitono pasiūlymai yra labai logiški. Dėl prestižo neapsimoka guldėti galvų. Geriau būtų visas jėgas kaupti revanšui, kada bus susikirsta su Stalino armijomis. Laimėjimas Korėjoje vis viena neatneštų galutinės pergalės. Korėja tėra tik mažytė uvertiūra ir didįjį konfliktą. Ne Korėja, bet tas didysis susikirtimas su Stalino armijom spres pasaulio likimą. Ir tada jau bus kovojama ne vien tik dėl prestižo, bet dėl viso laisvojo pasaulio tolimesnės ateities.

PASKUTINIS BANDYMAS TAIKAI IŠSAUGOTI

Amerikiečiams nušibodo JTO diplomatų tūpčiojimas ir nieko neveikimas. Iš tiesų, kiniečiai prieš du mėnesius pradėjo puolimą ir ligi šios dienos JTO vis dar nedrįsta apšaukti Mao-tse-tungą agresoriu. Juos sulauko visuotinio konflikto baimė.

Amerikiečių atstovai JTO jau prieš dvi savaites ryžosi padaryti galutiną žingsnį — praveisti rezoliuciją, kuri kiniečius įtrauktų į agresoriaus grafą. Tada JAV vyriausybė galėtų imtis kitų priemonių Korėjos konfliktui palengvinti. Labai galimas dalykas — jos atidarytų kelią amerikiečių bombonešiams į Mandžiūrą ir agresoriaus centrą ir išskeltų Čiangkaiseko karius į pietinę Kiniją. Tačiau JTO diplomatai te-

begyvena viena mintimi: taika bet kokiomis priemonėmis. Užkulisinė amerikiečių diplomatų veikla vis dar neįstengia kitų valstybių atstovus prikalbėti panašioms žygiams. Jie bijo pavaldinti kiniečius agresoriais, nors dėl tos baimės pati JTO, kaip vyriausia tautų institucija, ar tėja prie visiškai bankroto...

Nerasdami kitos išeities, amerikiečiai turėjo padaryti dar vieną kompromisą: paskutinį kartą jie pasiūlė JTO pradėti derybas su komunistine Kinija. Šį kartą jie sutinka derėtis dėl visų Azijos problemų ir atitraukti kariuomenę iš Korėjos, jeigu kiniečiai išsiskraustys į Mandžiūrą. Pagrindinis šūkis: visa svetima kariuomenė pasitraukia iš Korėjos. Jeigu Mao-tse-tungas ir dabar nesutiks pradėti derybas, amerikiečiai jau yra pasiryžę padaryti galutiną žingsnį — praveisti aną rezoliuciją, kuri pagaliau užbaigtų tolimesnės pastangos karą Korėjoje užbaigti prie žalio diplomato stalo. Dėl kompromiso pasisekimo tenka abejojti, nes Malikas jau dabar atskirai puola šį pasiūlymą, o Malikas jau reaguoją pagal Maskvos instrukcijas. Maskva duoda įsakymus Peipingui. Vadinasi, Maskva nenori, kad Mao-tse-tungas atšauktų savo kariuomenę ir sėstųsi už derybų stalo...

COMMONWEALTHS SIŪLO NAUJAS KONFERENCIJAS

Britų imperijos sąjunga ir pirmųjų konferencija primena JTO, nes ir jos posėdžuose vyraavo didelis nuomonų skirtumas dėl priemonių taikai išsaugoti. Indijos premjeras Nehru seka Švedijos pavyzdžiu, skelbdamas visišką savo krašto neutralumą būsimos konflikto atveju. Tas kitus imperijos dominijų atstovus pastatė į labai keblią padėtį. Be Indijos tiesioginio dalyvavimo kare neįmanoma apginti dar likusios nepavergtos Azijos šėmyno dalies. Sunku būtų apginti ir Artimuosius Rytus, kurių gausūs naftos šaltiniai labai vilioja Stalną.

Nehru užsispyrimo niekaip negalima sušvelninti. Jis galvoja, kad, būdamas Azijos tautos atstovu, geriau už kitus supranta Kinijos komunistų siekimus. Girdi, kiniečiai nori taikos. Mums tik reikia parodyti, kad mes neturime jokių nuodėmingų minčių Kinijos atžvilgiu. O parodyti labai lengva: įsileiskime juos į JTO, atiduokime jiems Formozą ir palikime ramybėje Korėją. Didž. Britanija pritaria tokiems Nehru samprotavimams. Jie taipogi norėtų Mao-tse-tungo atstovus matyti JTO rūmuose. Negalima jiems ir Formozos, kurią juk ginti pasišovė ne jų, bet amerikiečių laivynas. Tačiau Kanados, Australijos ir Naujosios Zelandijos premjerai į tokius filosofavimus žiūri labai abejingai. Kitų dominijų atstovai taipogi palaiko amerikiečius. Taigi, Attlee su Nehru lieka vienu du. Į pagalbą vėl buvo pasikviestas kompromisas: nutarta amerikiečius raginti pasirašyti taikos sutartį su Japonija. Kadangi taikos sutarties pasirašyme ir jos projekto paruošime turi dalyvauti visi su Japonija kovojusieji kraštai, vietoj Čiangkaiseko siūloma pakviesti Mao-tse-tungą. Tai būtų lyg ir savotiškas Trojos arklio įvedimas. Po to, labai galimas dalykas, sektų tolimesnės nuolaidos komunistinei Kinijai.

Konferencijų pabaigoje premjerai vėl pasiūlė naujas keturių didžiųjų konferencijas. Sumanymas labai gražus, bet už jo įgyvendinimą neapsimoka duoti nei penkių centų. Jeigu lig šiol su Stalynu nepavyko surasti bendros kalbos, nieko neišeis ir dabar.

Vyt. Kastytis.

Dolerinis maras

Nėtekome tėviškės, pasirinkome emigrantą dalį. Pasaulis jau pradeda kaiku suprasti, kad mes esame „piktinami emigrantai“. Pasipinigiūti mes nevažiavome į svetimus kraštus. Musi sukis buvo kaip galima toliau nuo „skaisčiosios ir karštosios saulės“ pasienio. Tačiau vos įkėlėme kojas į naujuosius kraštus, kaip buvome užkrėsti dolerinio maro ligos ir greit pamiršom visa tai, kas liko ir ką pergyvenome praityje. Musų galvose nos radikaliai pasikeitė. Nusižiūrėję į mūsų senuosius emigrantus, kurie vyko į užjūrius pasipinigiūti ir per ilgą laiką gana gerai prasigveno, mes skubame juos pasivyti ir tai trumpiausiu laiku. Musų politinio gyvenimo vadovų pastangos sukelti daugiau pinigų kovai už Lietuvos išlaisvinimą neduoda žymėsnių rezultatų. Naujieji emigrantai taip pamylojo dolerį, kad kartais pamiršta viską, kas buvo širdyje brangiausias ir švenčiausias. Musų tremtinių Vokietijoje šalpa taip pat neina atitinkama sparta. Juk Toronte praves tas piniginis vajuš BALFui davė

juokingai mažus vaisius. Tokie vaisiai vienoje iš didžiausių ir turtingiausių Kanados lietuvių kolonių vertia kiekvieną lietuvių labai rimtai susimąstyti. Kyla klausimas ar mes esame gerame kelyje? Ar mes atliekame savo pareigas vargstančiai tėvynei ir skurdo prislęgtam broliui? Tie klausimai mus įpareigoja, kaip tikinčiuosius, o liberalus, kaip savo pareigas atliekančius lietuvius.

Būdinga, kad dolerinis maras ne taip plečiasi Anglijoje ar Australijoje, kur nėra galimybių įsigyti automobilių ir betkokių liuksusinių prašmatnybių. Ten emigrantai pasitenkina, išgydamai namus ir žymiai jautresni tautiniam reikalui. Š. Amerikos žemynas tuo atžvilgiu yra viliojantis ir neatsparus. Kova su doleriniu maru turi būti vedama visais frontais. Didžiausias vaidmenį čia gali atlikti spauda. Tačiau vadovaujantieji organai tą darbą turėtų tinkamai ir planingai vesti. Ir jeigu mes nelaimėsime, naujosios emigracijos laukia liudna ateitis.

Syt. Buteika.

Iš lietuviškosios veiklos

Paskirtas naujas VLIKo atstovas JAV valstybėms

Vaclovas Sidzikauskas, lietuvių diplomatinis veteranas, buvęs Lietuvos pasiuntiniu Vokietijai, pavasarį atvykęs į Naujorką, praėjusią savaitę buvo VLIKo paskirtas atstovu Amerikai. Sveikindamas BALFo seimą jis tai patvirtino.

Organizuojasi Vilniaus krašto lietuviai

Atsakydami į lenkų generolo Anderso ir kitų vadovaujančių Lenkijos egziliu politikų akciją Vilniaus miesto ir krašto reikalui, kuria siekiama Lietuvos sostinę Vilnių ir gretimas sritis įjungti į būsimą Nepriklausomos Lenkijos valstybę, pirmieji čia pakėlė balsą JAV gyvenantieji Vilniaus krašto lietuviai, susiorganizuodami ir Čikagoje įsteigdami Vilniaus krašto Lietuvių Sąjungą. Gausus ten susirinkusių lietuvių skaičius, kilusių iš Vilniaus krašto, nutarė daryti žygius sujungti visus lietuvių vilniečius kovai už Lietuvos nepriklausomybės atstatymą su sostine Vilniumi, budėti Vilniaus krašto reikalų sargyboje, atremti neatsakingų imperialistų siekimus Vilniaus reikalui. Be to, sąjunga pasistatė vienu didžiausių tikslų visomis išgalėmis remti VLIKą ir ALT, kaip vadovaujančius veiksmus už Lietuvos atstatymą, aktyviai bendradarbiauti su visomis lietuviškomis organizacijomis. Nustatytą palaikyti glaudžius ryšius ir su ukrainiečiais, kuriems gresia panašūs pavojus, kaip ir lietuviams. Laikinojo valdybos išrinkti: A. Dundulis, A. Stankus ir S. Simkus; statutui ruošti komisijon: S. Šlapelis, Untulis ir Zavadskas.

Britų parlamentaras prof. Savory Lietuvos reikalui

Žinomas D. Britanijos parlamentaras prof. D.L. Savory Lordų rūmuose specialiai išskėlė 1950. XII. 6 d. Lietuvos problemą, užklaudas Valstybės sekretoriui, ar D. Britanija, atsižvelgdama į tai, kad tebeprapažįsta Lietuvos, Latvijos ir Estijos respublikas de jure, yra pasiruošusi iškelti JT Saugumo Taryboje tų kraštų gyventojų teroro ir deportacijos klausimus.

Ukrainiečių partizanai sveikina lietuvius

ABN — Korrespondenz Muenchene, Nr. 12, 1950 m. gruodžio mėnesį paskelbė originalią nuotrauką vieno pr. metų viduryje anapus geležinės uždangos nele-

galioje spausdinties atspaudinto atsišaukimo, kurį išleido ir išplatino Ukrainos laisvės kovotojai. Dokumentu turinys lietuviškame vertime toks:

„Laisvė tautoms ir žmonėms! Lietuviai, Latviai, Estai! Mes nuosiūžiai sveikiname Jūsų karžygišką kovą prieš rusiškuosius bolševikiškus okupantus. Ir Ukrainoje vedama atkakli kova už laisvę! Stiprinkite ryšius su Ukrainos laisvės judėjimu! Tegyvuoja Priešbolševikinių tautų blokas! I mūsų atsišaukima mes lauksime Jūsų atsakymo. Ukrainiečiai sukilėliai!“

— Pastaruoju metu vietos vokiečių administracija pradėjo daryti kai kuriuos sunkumus VLIKo nariams bei bendradarbiams gyvenamųjų atalpų atžvilgiu.

— Visi tautiečiai, radę nelietuvių spaudoje medžiagos apie Lietuvą, skubos keliu prašomi persiusti Informacijos Tarnybą: ELTA (14 b) Pfullingen, Goethestr. 18, Germany. Ypatingai kreipiamės į tuos, kuriems siuntinėjami „Eltos Biuletiniai“.

— VLIKo Lietuviybės Išlaikimo Tarnyba šiomis dienomis išleido naują knygutę „Pasaulio Lietuvių Bendruomenės Keliai“, kurioje pateikiama nemažas pluoštas medžiagos PLB ir lietuviybės išlaikymo reikalais. Knygutė 78 pusl. jau išsiuntinėta PLB LOK-ams, kraštų valdyboms ir PLB veikėjams JAV-ėse. Nors atspausdintas labai ribotas skaičius, bet jeigu kas interesuotasi, dar galėtų minėtą leidinėlį užsakyti Eltoje.

— VLIKo nariai p. J. Kavaliūnas su šeima ir p. J. Vaitiekūnas šiomis dienomis išvyko į JAV-ės. Pirmąjį pavaduoja p. A. Mažiulis, antrąjį — J. Grinius.

— VLIKo bendradarbio V. Mincevičiaus pastangomis italų „L'Ora dell'Azione“ pr. mt. lapkričio 18 d. išsidėjo platų straipsnį apie bažnyčios padėtį Lietuvoje.

— VT spausdina brošiūrą anglų kalba, kurioje surinkti visi VLIKo memorandumai, išteikti JTO genocido reikalui.

— Italų katalikų enciklopedija pažadėjo įdėti straipsnį apie lietuvių katalikų literatūrą ir meną.

— DP emigracija iš vakarų Vokietijos pastaruoju metu nemaž sustojė, nes trūksta laivų.

— Giovani Papini parašė straipsnį apie žinomą mūsų poetą Baltrušaitį. Jį išspausdino „Il Messaggero di Roma“ pr. mt. lapkričio 10 d.

ELTA.

Baltijos svarba

Dėl viešpatavimo Baltijoje vyko šimtmetinė kova, kuri iki šio meto nebaigta. Vokiečius, lietuvius, lenkus, švedus, o vėliau rusus ten kovon įvėlė, Jean Mauc-lere žodžiais tarant, ne meilė pilkšvajam dangui. Prieš šimtmečius tautos nuvokė jūros svarbą. Tačiau tik pastaruoju metu geopolitikų plunksna aptarė ją Britas H. I. Mackinder, 1919 m., „Democratic Ideals and Reality“ skelbia: „Europos širdyje esama kaikurių pasaulinės svarbos strateginių sričių, kurių valdymas palengvina įsigalėti pasaulyje... Mes, salų gyventojai, negalime būti abejingi dėl Kopenhagos, Konstantinopolio ar Kiel kanalo, nes Baltijos ir Juodojoje jūrose gali būti pasirodžiusi kovai vandenynuose.“

Vokietis Karl v. Haushofer užbaigė geopolitikos sistemą, susiedamas geografinius veiksmus su politika. Toje sistemoje jis aptaria atskirų jūrų svarbą, o ypač Baltijos. Amerikiečiai pradžioje juokėsi iš geopolitikos, tačiau pastaruoju metu jau atsirado amerikiečių, kurie bando Haushofer teoriją pertempti ant amerikietiško kurpaliaus. Tačiau jie savo metu nesugebėjo įvertinti Baltijos svarbos ir ją perleido sovietams, kurie nūdien valdo apie 1.700 km. krantą, nuo Suomijos įlankos ligi Luebecko ir apstiebe uostų.

Jei amerikiečiai nesuistovė Baltijos svarboje — ateistina. Tačiau negalima suprasti britų, kurių atstovas marš. Montgomeris užgrobes Kiel kanalą pasitenkino turis Baltijos kaklą. Ar ilgam?

Sovietai užgrobė Baltiją, nekalba apie strateginių sričių sustiprinimą, bet jie tą daro nuo pirmųjų okupacijos dienų.

Vakariečių atspara

Nūdien atsimename nelemtą vidaus kovą Skandinavijoje, kai Švedai užsispyrė toliau vesti vadinamą neutralumo, t.y. spekuliacijos, politiką. Danijai ir Norvegijai kito neliko, kaip įsijungti į Atlanto santarvę. Danai nuvokia, kad jie pirmutiniai sulauks sovietų smūgio iškovoiti išėjimą iš Baltijos. Norvegai žino, kad jiems pavojus gresia iš šiaurės ir pietų. Tuodvi valstybės neapsiginklavusios, o jų biudžetas neleidžia tinkamai to padaryti.

Toms silpnoms nuotakoms staiga atsiranda apšiai varžovų. Royal Navy adm. Fraser nuyksta į Kopenhagą. Netrukus ji pakeis JAV adm. Conolly, kad prikalbintų pasirašyti Atlanto santarvės sutartį. Danams ir norvegams tą padarius 1950 m. balandžio mėn., sovietai paskubomis siunčia adm. Rodionov į Stockholmą perimti politinį vadovavimą visoje Skandinavijoje.

Laisvajame Pabaltijy nūdien mirga apstiebe informatorių ir šnipų. Sovietai savo šnipus vadina žurnalais, o vakariečius žurnalistas šnipais. Tie pareigūnai, kuriais keičiamasi, lyg prekėmis biržoje, neretai dirba dviem ponomas. Tos rūšies „bend radarbiavimas“ buvo žinomas prieškariniuose uostamiesčiuose, o ypač Rygoje.

Pabaltijo kovotojų už laisvę judėjimas į Švediją apšiai žinių atnešė. Dabartinį metu tik stebūklais iš Pabaltijo politiniai pabėgėliai patenka Švedijon. Lenkijos, Rytų Vokietijos politiniai pabėgėliai atrado kitus kelius: į vakariečių Berlyną, o ypač į Luebecką, kuriuos kas mėnuo pasiekia 20.000 laisvės ieškančių.

Rumunijoje neramu

Bukarešte leidžiamas rumunų komunistų laikraštis „Naujasias Kelias“, vokiečių kalba, rašo, kad šiuo metu Rumunijoje jau yra įsteigta 934 kolchozai ir tai esąs tikriausias bolševikų „laimejimo laidas“. Bus pasiekia tačiau kitos informacijos: Rumunijos komunistinė vyriausybė, sovietų įsakymu vykdydama sukolchozinimą, susitiko su dideliais sunkumais — ūkininkų sukilimais. Daugelyje kaimų ūkininkai išvijo valdžios ir komunistų partijos atstovus, gi tuos kurie, buvo atkaklesni ir priešinosi ūkininkams, netgi nužudė. Sukilimai persimetė iš vieno kaimo į kitą. Vyriausybė tuojuo emėsi saugum priemonių ir praktiškai dabar

Sovietu papėdė Baltijoje

Vakarykščiai Baltijos valdovai vokiečiai pradeda svajoti apie atėties galimybes. Admiralicijos išlaikymas, karo laivynas sunaikintas. Admirolai Doenitz ir Raeder kalėjime. Adm. Sorige, neseniai grįžęs iš Ivanovo sovietų belaisvių stovyklos. Jis padarė pareiškimą, apibūdinantį tragišką vokiečių padėtį: „Sovietams ateityje pajudėjus į vakarus, man beliktų pasikarti ar su sovietais kovoti prieš britus. Praeitame kare aš buvau vokiečių didvyris, ateities kare greičiausia būsiu sovietų kare“.

Žinomas jūrų kapitonas Birnbeck, vadovavęs povandeniniams laivams, apžovanotas Eisenkreuz, dabar nuošias Kiel pradžios mokyklos mokytoju. Dabar jis prisimena, žybojiojanciomis akimis, anuos metus: „Vokiečių įsiveržimu Danijon, 1940 m., užgniauzėme laisvą judėjimą Katagatė. Mes užvaldėme Didįjį ir Mažąjį Beltus. Tik tuomet mes pajudėjome į Norvegiją ir Prancūzijos pakrantes, mūsųams Atlante. Bet tikruoju mūsų kampu visuomet liko Baltija“.

Birnbeck tęsia: „Kiekviena pramoninga valstybė gali pastatyti povandeninių laivų. Tačiau to neužtenka. Įgula turi būti išmankštinta. Baltijos jūroje vokiečių povandeninių laivų įgula atliko pratimus tikroviškai, t.y. lyg karo metu. Pratimų būstinė buvo Liepojoje, kur dabar yra sovietai“. Birnbeck klausia: „Kas nutiko su didžiais vokiečių povandeniniais laivais, prof. Walter turbinomis varomais povandeniniais, tipo XXI?“

Sovietų pastangos įsigalėti jūroje

„Jones Fighting Ships“ dėda nepaprastą pastangą iširti sovietų jūrinį pajėgumą. Jos turimomis žiniomis sovietai siekia sukurti 1500 povandeninių laivų laivyną. 370 jau dabar turi, 120 statomi, o kiti numatyti statyti. Tos jų kiekybinės pastangos derinamos su povandeninių laivų nuolatiniu tobulinimu.

Maska videliu susidomėjimu tyrė vokiečių palikimą: įvairius povandeninius laivus: XXI, XXVI, XVII. Britų saugumas nuo karo pabaigos atsidėjęs sekė sovietų žygius. Jo nuomone, kaikurie vokiečių povandeniniai laivai, pav., XXI, kurie 1945 m. galėjo traukinti britus, dabar esą nepavojingi. Tačiau tuos techniškus klausimus palikime nuošaliai, nes jie nesaistomi Baltijos.

Praeitais rusas laikėsi atokiai jūros. Kaikuriais protarpiais rūpėjo, išsigalvė pajūryje, dažniausia neturėjo laisvo išėjimo ir nesugebėjo sutapti su jūra. Rusijos laivynas visais laikais buvo nesvarbus ir toli atsilikęs nuo kitų kraštų.

Ar sovietai nūdien gali paruošti tinkamą įgulą, pav., povandeniniams laivams, apie kuriuos vakariečiai rašo baimindamiesi? Povandeninių laivų įgulos kiekvienas narys tiksliai turi atlikti pavestą technišką uždavinį. Sovietai gali pramokyti jūrininkus, bet per trumpą laiką vargu ar gali įkvėpti meilę jūrai. Jos trūkstant, vargu galės povandeninių laivų įgulas darniai ir sekmingai veikti.

Nežiūrint į eilę politiškių nuolaidų, sovietų jūrinė padėtis mažai ką pagerėjo. Galbūt šiuo metu, Baltijoje saugausia jaučiasi, nes iš ten meddelėmis aukomis gali praverti vakaruose Baltijos vartus sausumos keliu, o šiaurėje iš Baltijos jūros, kanalų, gali susisiekti su Baltija, kuri yra tikruoju sovietų langu į jūrinį pasaulį.

Minėtasis samprotavimais sovietai paskubomis, 1945 m. gegužės mėn., užėmė Bornholmą ir istisus metus tyrė vokiečių sustiprinimus.

Sovietai sukuria įsistiprinimus Baltijos pakraščiuose. Britai ir amerikiečiai organizuoja žvalgybą, sovietų valdomus Baltijos pakraščius paskirstę į tris sritis: rytinės Vokietijos nuo Luebeck ligi Swinemunde, Lenkijos, ir pagaliau Kaliningrad — Leningrad sritį. Gera informatoriais yra pabėgėliai. Tačiau tas šaltinis gali būti pripuolamas ir net klaidinantis, nes ne specialistai pranešinėja kariniais klausimais.

Tačiau nėra pagrindo jiems netikėti, kad sovietų valdomi uostai atitverti spygliuotomis vielomis ir saugomi ypatingos milicijos. Wismar, Warnemuende, Rostock, Stralsund uostuose vykdomi dažni kariniai pratimai, naudojantis moderniais įrengimais. Jei kas prisimena buvus lengvabūdišką Potsdamo sutartį, aišku, ji pažeidžiama, nors sovietai šaukia: nuginkluoti Vokietiją.

Sovietų įsitvirtinimas

Kai vakariečiai tarpusavy nesutaria net kariniais klausimais, o Vokietijos apginklavimas net nūdien patapo pabaisa, Voni (Volks Miliz) senai daro Rostock ir Stralsund uostuose vadindamus amfibinius pratimus. Toji milicija sudaro „vokiečių jūrų karinius vienetus“, kuriuose sutelkta 10.000 vyrų mėlyna uniforma. Visiems vokiečių karo laivyno vyrams iki 30 m. buvo įskaita registruotis. Vakariečių laimė sovietai šiuo metu daug nepes. Iš 46.000 povandeninių įgulų teliko 8000, kurių dauguma su-

gebėjo patekti pas britus. Tačiau dėlto jie rankų nenuleidžia.

Stettin, patapęs Szczecyn, yra vienas svarbiausių sovietų karo uostų. Lenkų įgula ten neturi ką veikti, nors ji valdoma marš. Rokosovskij. Tame uoste, kuris arčiausias nuo pravaržos į vakarus, sutelkti sovietų kreiseriai, naikintuvai ir povandeniniai. Lenkų pabėgėlių žiniomis, ten veikia XXI povandeninių laivų statykla, vadovaujama vokiečių techniku, o lenkai darbininkai į ją varu telkiami. Didelės tų laivų statyklos veikia Dancige-Gdansk ir Gdynėje, kurie taip pat sovietų valdomi.

Britų saugumas neseniai paskelbė, kad Pillau, pavadintame Baltijisk, įkurdinta sovietų jūrų karinė būstinė pietinio Baltijos karo laivyno. Jos žinioje yra ir mūšikis Klaipėda, kurioj sutelkti povandeniniai, nes tai paskirčiai ji geriau tinkanti už kitus Baltijos uostus. Toji žybyba: valdo neužšalantį Liepojos uostą ir Rygą, kurioje taip pat apšiai yra povandeninių. Liepojoje sutelkti stambesni karo laivai.

Ji yra nepaprastos svarbos, nes carinė Rusija ten buvo įkūrusi vieną svarbiausių karinių uostų ir sutvarkiusi sausumos transportą į jį. Todėl visai suprantamas amerikiečių karinio lėktuvo paklydimas 1950 m. pavasarį. To lėktuvo paslaptingas dingimas gal paaiškes kaikiens vėlyvesniuose atsiminimuose.

Siaurinės Baltijos sovietų karo laivyno būstinė yra Tallinne, kuris beturis tik estišką vardą. Britų saugumo duomenimis, to miesto gyventojai estai esą ištremti į privalomo darbo stovyklas, o naujieji gyventojai—Sibiro mongolai.

Sovietai visuose minėtuose uostuose yra paskaidė jūros karinės jėgas ir kiekviename specializuojasi tam tikriems uždaviniais.

ITALAI MOKA NE-TIK DAINUOTI...

Paskutiniojo karo metu buvo panaudota visa eilė naujų ginklų. Vieni iš jų dėl didesnės naikinamos galios patys spėjo pakankamai išsireklamuoti kariuomenių komunikatuose dar karo audrai tebeužiant. Čia galima būtų prisiminti vokiečių paleistas magnetines minas ir garsiasias V raketas, kurios ilgoką laikotarpį daužė Londoną, Doverį ir pietinės Anglijos pakrantes. Kiti ginklai, būdami mažesnės vertės, nepateko į oficialius sąjungininkų ir vokiečių komunikatus. Vienas iš tokių nutylėtų ginklų yra žmogaus vairuojamos torpedos. Jas išrado ir praktikoje mėgino pritaikyti italai.

Mes italų karius dažniausiai įsivaizduodavome dainuojančius neapolitiniais dainais ir bėgančiais nuo kiekvieno šūvio. Tačiau ir italai turėjo drąsių vyrų, kurie mokėjo ne tik gražiai dainuoti, bet ir nebijojo mirti kovos lauke.

Britų žvalgybos karininkas Frank Goldsworthy, karo metu veikęs Gibraltare ir Italijoje, neperseniausiai „London Sunday Express“ laikraštyje paskelbė platų rašinį — „Disaster at Gibraltar“, kuriame supažindina skaitytojus su italų žmogaus vairuojamų „gyvųjų“ torpedų veikla Gibraltaro ir Aleksandrijos uostuose.

TORPEDA, ANT KURIOS JOJA ŽMONES

Žmogaus vairuojamos torpedos buvo sena karo štabų svajonė. Povandeniniai laivai, tiesa, puikiai priemonė skandinti laivų vilkstinėms atviroje jūroje. Tačiau povandeniniams laivams neįmanoma įsiskverbti į gerai žmogus prieš uostus. Vienintelė išeitis čia, tur būt, buvo vokiečių povandeninio laivo įsiveržimas į Scapa Flow. Be to, povandeninių laivų torpedos dažnai praeina pro šalį. Italų išrastos žmogaus vairuojamos torpedos kaip tik ir buvo skirtos laivų skandinimui prieš uostuose. Savo išvaizda jos panašios į paprastą torpedą, bet jų viduje įtaisytas spausmo oro tankis ir elektros baterijos torpedos varikliniai. Ant torpedos viršaus specialiose balno pavidalo sėdynėse užimda vietos du jūrininkai, apsirengę guminiiais drabužiais, ant galvų užsidėję kvėpavimo aparatus.

Vyt. Kastytis

Torpeda galėjo išvystyti trijų mazgų greitį ir baterijų dėka nuplaukti 18 mylių. Prysakyje sėdintis karininkas savo žinioje turėjo torpedos vairavimo prietaisus. Jis reguliudavo torpedos plaukimą ir taipogi jos pasinėrimo po vandeniu laipsnį. Paprastai jie mėgdavo plaukti iškišę galvas iš vandens. Kai priartėdavo arčiau numatytųjų taikinių, pasinerdavo po vandeniu. Pati operacija būdavo juokingai paprasta: torpeda aplaukdavo po laivo dugnu. Tada ji išskildavo iki laivo apačios. Vienas iš jų privirtindavo torpedos galvoje atsivežtą užtaisą prie laivo. Po to jie pasukdavo torpedą atgal ir atvirą jūrą, kur jų laukdavo povandeninis laivas. Po dviejų su puse valandų visi laivai, po kurių dugmais jie buvo prikabinę laiko užtaisus, išlėkdavo į padanges...

SLAPTA TORPEDŲ BAZĖ ISPAŅIJOJE

Visą savo dėmesį italai buvo sukoncestravę į Gibraltarą. Pirmoji žmogaus vairuojamų torpedų ataka čia buvo prarasta 1941 m. Sekančių dviejų metų laikotarpje italų „gyvosios“ torpedos Gibraltaro uoste nuskandino ar smarkiai sužalojo 14 sąjungininkų laivų — 73.000 tonų talpos. Visose tose operacijose tik 3 „gyvųjų“ torpedų vairuotojai žuvo ir 3 pateko į nelaisvę. Taigi, italų nuostoliai, palyginti, buvo labai menki.

Italų operacijos buvo pravedamos iš Ispanijos teritorijos. Pierloni čia praleido dvejus metus, organizuodamas sabotažo tinklą. 1942 m. vasarą jis jau turėjo pakankamą kiekį vyrų ir medžiagų. Savo pagrindinė būstinė jis buvo pasirinkęs Villa Carmela miestelį, iš kur puikiai matėsi visas Gibraltaro uostas.

Žymiausia vaidmenį vaidino Algeciras uoste stovintis italų tanklaivis „Olterra“. Kada britai įstojo į karą, tanklaivis buvo Gibraltaro uoste. Jo kapitonas gavo įsakymą laivą paskandinti. Jis atidarė visus dangčius ir prielaidė beveik pilną laivą vandens. Vėliau „Olterra“, kaip netinkama vartojimui, iš Gibraltaro buvo nutempta į Algecira uostą Ispanijos pusėje, kur ji turėjo laukti, kol pasibaigs karas.

Ispanai ant „Olterra“ denio pa-

tačiau gal pats didžiausias karo laivyno telkinys yra Suomijos įlankoje, o ypač Kronštade, kuris turi savo tradicijas. Sovietai, siekdami visiško saugumo toje srityje, 1944. IX. 19 sutartimi su Suomija išreikalavo Porkalla uostą ir iškyšulį Sovietų karinei įgulai netoli Helsinkio.

Sovietų raketos

Sovietai ypatingą dėmesį atkreipė į vokiečių raketas V1 ir V2, gamintas Peenemuendėje ir Isrutyje. Toms raketoms tirti Kolberg, Pomeranijoje, įsikūrė tyrimo stotį. Apšiai tų raketų, tuoj po karo, pasirodė Švedijos pangangė. Kaikuriuos nepasiekusios paskirties nukrito Švedijoje. Stockholm generalinis štabas paskelbė, kad V1 yra 4 tonų, pasiekia 880 mylių, o V2, pakyla 250 mylių ir lėkia 2800 mylių. Abiejų rūšių raketos yra valdomos radijo bangomis. Pradžioje iš Kolberg apšaudyta Dageo ir Oesel salos, Rygos įlankoje, kurių gyventojai iškeldinti. Sovietų įtaringo saugumo sumetimais danų, švedų ir vokiečių žvejai varžomi Baltijoje judėti.

Vakariečiai padarė nedovanotiną klaidą vokiečių ir italų geriausius karo laivus perleidę sovietams. Karo laivas „Deutschland“ pavadintas „Petropavlovsk“, „Gneisenau“ taisomas Rostock. Nebaigtas karo laivas „Graf Zeppelin“ nuvairuotas nežinoma kryptimi. „Nuernberg“ pavadintas „Makarov“, sunkusis kreiseris „Seeydlitz“ — „Poltava“. Tie karo laivai sudarė branduolį sovietų karo laivynui, kuris susidė iš 3 kovos laivų, 5 kreiserių ir 21 naikintuvo.

Sovietai iš vokiečių paveldėjo didelį karo laivyno krattį. Tas paveldėjimas gautas vakariečiams palaiminuis. Gyvenimiškoji logika, netolimoje ateityje, tars žodį dėl aklosios politikos išdavų Baltijoje. Tuomet ir mes patirsime ar už ją pasitenkins šandienų kštemis Korėjos katastrofos aukomis. Gal tos aukos vakariečius kaiko išmokys.

Gyvosios torpedos

statė porą sargybinių. Tačiau juos italai sugebėdavo nugirdyti. Iš Italijos atvykęs Licia Visintini tada ėmėsi organizuoti sabotažo tinklą. Italai slapta išpompavo iš laivo dalį vandens ir laivo sienoje įrengė slaptas duris. Jos buvo žemiau vandens paviršiaus — iš lauko pusės nesimatė. Laivo viduje turėjo būti paslėptos „gyvosios“ torpedos. Per slaptas duris žemiau vandens paviršiaus jos laisviausiai galėjo išplaukti į Gibraltarą ir grįžti atgalios. Visintini pranešė ispanams, kad jis nori pakeisti laivo garo katilus ir, žinoma, paprasė leidimo jiems atsivežti iš Italijos. Ispanai, nieko neįtardami, davė savo sutikimą. Taip Visintiniui laimingai pavyko atsigaubinti torpedas, kurios savo išvaizda tikrai primena garo katilų dalis...

BRITAI ĮSGUDREJA

1942 m. gruodžio 7 d. tamsią naktį Visintini išsivedė savo vyrus ant „Olterra“ denio ir, rodymdamas jiems Gibraltaro uoste dviejų kovos laivų siluetus ir vieną lėktuvnešį, tarė: — Tenai yra mūsų taikiniai.

Kol torpedos pasiekė uostą, užtruko keletas valandų, nes britai, pamokyti pirmo italų „gyvųjų“ torpedų puolimo, dabar visą laiką į vandenį mėtė mažus užtaisus, norėdami apsidrausti nuo netikėtumų. Be to, aplink karo laivus jį buvo išstėpę apsauginius tinklus. Pirmosios torpedos įgula kaip tik ir atsidaužė į minėtąjį tinklą. Britų užtaisai pagadino jų torpedą. Jiems teko paskandinti torpedą ir, išplaukus į vandens paviršių, šauktis britų pagalbos. Jie tuojuo buvo išvežti iš vandens. Kitos torpedos antrasis įgulos narys buvo nuplautas nuo torpedos. Jo bendras, likęs vienas, apskuo torpedą ir grįžo atgal į „Olterra“. Trečiąją torpedą, kurią vairavo pats Visintini, sulikvidavo britų užtaisai. Visintini ir jo polydovas žuvo. Taigi, antroji ataka italams nepavyko. Tačiau jų slaptoji bazė — „Olterra“ laivas — vis dar nebuvo žinomas britams.

Naujų žmogaus vairuojamų torpedų viršininku buvo paskirtas Ernesto Notari. Jis atsisakė vilties įsibrauti į patį Gibraltaro uostą, kur stovėdavo karo laivai, savo taikinius pasirinkdamas atviroje jūroje priešais Gibraltaro uostą.

(Bus daugiau)

Kas yra VLIKas?

(Iš tuo pačiu vardu spaudai ruošiamos knygelės)

Nors VLIKas yra populiarus tarp lietuvių ir žinomas bei vertinamas tarptautinių institucijų bei svetimų valstybių vyriausybių ir visuomenių, neretai net ir politiškai išprususiam žmogui vis dėlto kartais skverbiasi galvon klausimas:

— Kas gi ištikrųjų yra tasai VLIKas? Ar nėra tai kartais tik atskirų susibaudėlių „išmislas Lietuvos laisvinimo kovai monopolizuoti“? Iš kur ir kaip jis pamė lietuvių tautos igaliojimą kalbėti ir veikti Lietuvos vardu? Ir dar kiti panašūs klausimai.

[Kiekvienas be atsakymo likęs klausimas virsta abejotimu. O kiekvienas abejotimas Lietuvos laisvinimo organizacijos klausimais ilgainiui gali virsti abejotimu pačiai Lietuvai laisvinimo kovai. Štai dėl ko Lietuvos laisvinimo interesas yra, kad kiekvienas būtų visiškai aišku, kas yra VLIKas.

Savo 1944 m. vasario 16 d. deklaracijoje i Lietuvos Tautą VLIKas apie save yra taip pasisakęs:

— Lietuviai Tauta, siekdama išlaisvinti Lietuvą iš okupacijos ir atstatyti Lietuvos suvereninių organų svetimos jėgos laikinai sutrukdytą veikimą, yra reikalinga vieningos politinės vadovybės. Tam tikslui politinės lietuvių grupės, kaip tautos politinės minties reiškėjos ir vykdytojos, sutarė sujungti visas jėgas bendram darbui ir sudarė Vyriausiąją Lietuvos Išlaisvinimo Komitetą — VLIK.

Šitame VLIKo prisistatyme, tegul ir labai suglaustame, yra išreikšti visi jo elementai: jo atsiradimo priežastis ir būdas, jo paskirtis ir uždaviniai. Tuo vienu sakiniu yra pasakyta, kodėl, kaip ir kam yra sudarytas VLIK.

Kodėl? 1939 m. Vokietijos naciai susitarė su Rusijos bolševikais pasidalyti Estiją, Latviją, Lenkiją ir Lietuvą. To nacių — bolševikų susitarimo pasekmės šioms valstybėms buvo tragiškos. Didžiąją dalį Lenkijos užgrobė naciai, o Estiją, Latviją, dalį Lenkijos ir Lietuvą okupavo bolševikai. Tačiau kiekvienam atveju taja Sovietų Sąjungos įvykdė okupaciją ir tos okupacijos prievartoje padarytais kitais jėgos ir klastos aktais nepriklausoma Lietuvos valstybė (tas pats ir Estija bei Latvija) nebuvo panaikinta, o tebuvo ir tebėra tik sutrukdytas lietuvių Tautos suverenumą vykdančių organų veikimas. Tiesa, 1941 m. birželio mėn. visuotinis lietuvių tautos sukilimas tą svetimųjų trukdymą buvo pašalinęs ir pastatęs laikinąją Lietuvos vyriausybę. Tačiau Vokietijos naciai, kaip kad ir Rusijos bolševikai, negalėjo pakeisti nepriklausomos Lietuvos valstybės reikšimosi ir Hitlerio įsakymu laikinuosius Lietuvos vyriausybės reikšimas buvo likviduoti. Tačiau ne su bolševikiniu, ne su nacinu okupantų smurtu lietuvių tauta nesutiko, jam nenusilenkė, o slapta, pogrindyje pradėjo formuoti okupantų užmačioms nepasiekiamą politinę krašto vadovybę. Savaimė suprantama, kad tokiais aplinkybėmis gyvenimas šaukiama politinė Lietuvos vadovybė negalėjo savo igaliojimus iš tautos gauti normaliu demokratinu keliu. Mažiausios fizinės galimybės nebuvo demokratiškiems rinkimams krašte praversti. Reikėjo skaitytis su esamomis okupacinėmis sąlygomis ir padaryti tai, kas praktiškai padaryti buvo įmanoma. Aišku tik buvo, kad palikti tautą be politinės vadovybės tokia sunkia jos istorijos valandą vien dėlto, kad normaliu demokratinu keliu ji praktiškai sudaryti negalima, būtų gyvybinių tautos reikalų išdavimas, būtų labai sunkus nusikaltimas tautai. Galvojanti, politiškai subrendusi ir atsakingumą už tautos likimą jaučianti visuomenė tautai teisingai įvertino. Ji suprato, kad Lietuviai Tauta, siekdama išlaisvinti Lietuvą iš okupacijos, reikalinga politinės vadovybės.

Kaip kariuomenės dalinys, ypačiai jeigu jis stovi nuolatiniame priešo ugnyje, nei valandos neturi likti be vadovybės, lygiai taip ir tauta, ypačiai kai atsiduria likimėse kovoje dėl savo būti ar nebūti. Akivaizdus beatodairinių okupantų siekimų ir klaidingų jo priemonių, tauta palikusi be politinės vadovybės, tampa panaši į laivą audros metu, kai nestovi niekas prie jo vairo. Štai dėl ko nežiūrint nieko,

reikėjo pašaukti gyvenimą organą, kuris būtų užtenkamai autoritetingas prisiimti ir vykdyti politinės tautos vadovybės funkcijas. Štai kodėl buvo pašauktas gyvenimą Vyriausiasis Lietuvos Išlaisvinimo Komitetas — VLIKas.

Kaip? Esamoje tikrovėje negalint pasinaudoti demokratiniais metodais tautos politinei vadovybei sudaryti, reikėjo surasti toks vadovybės sudarymo būdas, kuris būtų praktiškai įvykdomas ir kuris vis dėlto savo realų pagrindą turėtų tautos demokratiniam apsisprendimui. Po ilgų svarstymų ir persvarstymų buvo pripažinta, kad anodu aspektu suderinti praktiškai nėra galima atsisirėmus i lietuvių tautos patirtą turinčias politines grupes, kurios demokratinėje santvarkoje yra natūralios ir neišvengiamos tautos politinių aspiracijų reiškėjos ir vykdytojos. Todėl buvo pripažinta, kad visos Lietuvos politinės grupės, kurios demokratinioje rinkimose yra turėjusios didesnę ar mažesnę tautos pasitikėjimą, turi ir šiuo metu dalyvauti politinėje tautos vadovybėje. Tačiau gretų negalima buvo paneigti ir svorio tų naujų sąjūdžių, jau spejusiu efektingai pasireiškėti rezistencinėje tautos kovoje prieš okupantą ir turinčių tautos pritarimą bei pasitikėjimą. Apie realų kiekvienos politinės grupės ar rezistencinės kovos organizacijos svorį pačioj tautoje, tiksliau sakant, apie realų svorio patikrinimą, negalima buvo esamomis aplinkybėmis ne galvoti. Šiuo atžvilgiu teko pripažinti visų ir kiekvienos grupės svorio lygį, sutinkant, kad kiekviena grupė ar kovos organizacija esamomis sąlygomis politinėje tautos vadovybėje būtų vienodu svoriu atstovaujama. Savaimė suprantama, kad šitokias „bėdos“ metodus yra netobulas. Bet kita vertus, negalima nepripažinti, kad pogrindžio sąlygomis ligi šiol niekam nėra pavykę ką nors demokratiškesnio sumanyti. Dar daugiau. Įtraukus i tautos politinę vadovybę visas valstybinio nusistatymo politines partijas ir rezistencinės kovos organizacijas, netiesioginiu būdu buvo įtraukta visa politiškai sąmoninga tauta, t.y. visi tie sluoksniai, kurie yra laisvoje Lietuvoje politiniuose tautos sprendimuose dalyvavę.

Šitoki per politines grupes ir rezistencines kovos organizacijas organiską tautos politinės minties bei valios reiškimą būdą pogrindžio sąlygomis pripažinus vienintele galimybe autoritetingai tautos politinei vadovybei sudaryti, praktiškai jau nesudarė sunkumų tokio organo sudėti sukleptuotai. Kiekviena demokratinė rinkimose savo svorį įrodžiusi, savo atstovų pravedusi, politinė grupė tam organui duoda vieną savo atstovą. Tą patį daryti ir kiekviena rezistencinėje kovoje efektyviai pasireiškusi ko-

vos organizacija. Tuo būdu ir susikomplektavo vienuolikos narių organas, organiskai atstovaujantis visiems tautos sluoksniams ir turintis realų pagrindą kalbėti ir veikti tautos vardu. Teisybė, to organo veiklos pradžioje 2 potencialūs šio organo komponentai laikinai i veiksmingą organą sudėti neįėjo, pasilikdami tai padaryti tinkamu laiku. Tačiau toks ūkininkų partijos ir ūkininkų sąjungos savanoriškas apsisprendimas ne kiek nemažino paties organo autoriteto, nes šiedvi politinės grupės likusiųjų devynių narių kolegijai pripažino pilną mandatą ir savo solidarumą su visais jos sprendimais. Todėl Darbo Federacijos Krikščionių Demokratų, Laisvės Kovotojų, Lietuvių Fronto, Nacionalistų Partijos, Socialdemokratų, Tautininkų, Valstiečių Liaudininkų ir Vieniybės Sąjūdžių igaliojotinai bendrame šių organizacijų susitarimu veikiantis organas yra ne tik šių grupių atstovai, bet visos lietuvių tautos reprezentantai. Lygiai kaip demokratinio rinkimams grupės pastatytas kandidatas, kai jis išrenkamas, veikia ne grupės, bet tautos vardu. ELTA.

Ukrainiečių laisvės kovotojų pogrindžio spaudos kariškūrai, perspausdinta laisvojo pasaulio laikraščiuose. Kampe originalinis jos aptarimas ukrainiečių kalba.

Tremtinių vargai perėjus i vokiečių ūkį

Paskutiniu metu labai pasunkėjo IRO globojamųjų tremtinių gyvenimo sąlygos, nes visi jie, ypatinai amerikiečių zonoje, yra negailestingai mėtom i vienos stovyklos i kitą. Reikia, žinoma, pilnai sutikti su faktu, kad kariuomenei reikalingos karinės, kuriose iki šiol gyveno tremtiniai, tačiau ir čia visur mediasi i akis IRO planų šiuo reikalu menkumas, o gal ir visiškai jų neturėjimas. Nenuostabu tad, kad mėnesį vienoje stovykloje pabuvoję tremtiniai yra keliami vėl i karveivines, iš kurių taip pat netrukus reikės dar kur nors išeiti. Būdinga ir tai, kad IRO stovyklas dažniausiai kon-

Stiprėja ukrainiečių partizanų veikla

Nors bolševikams ir buvo pavykę suduoti Ukrainos laisvės kovotojams smarkų smūgį, nužudant vieną didžiausių jų vadų — generolą Tarasą Čupryną (nuo 1943 metų jis buvo išrinktas Ukrainos sukilimo armijos UPA vadu), tačiau iš anapus geležinės uždangos ateinančios žinios praneša, kad laisvės kova dėlto ne tik nesumažėjo, bet kai kur dar suaktyvėjo. Lygiagrečiai su partizanų veikla auga ir pasyvi krašto rezistencija, nukreipta prieš bolševikiškas bei didrusiškaskas tendencijas Ukrainos atžvilgiu.

Pagrindinis ukrainiečių laisvės judėjimo tikslas yra apsaugoti tautą nuo rusų teroro ir medžiagiško apiplėšimo. Nelegalios priešbolševikinės organizacijos plačių gyventojų sluoksnių stipriai remiamos. Maskva taip pat visada rodo stiprų dėmesį Ukrainai, neseniai netgi „dovanodama“ ukrainiečių tautai naują „tautinę himną“, vėliavą ir valstybės ženklą, kurių visų šių dalykų tauta labai nenekenia, nes jie visiškai svetimi jų dvasiai. Ypatinai budriai MVD sekama Vakarinė (buv. lenkų valdžioje) Ukrainos dalis. Čia praveista labai daug „valymo“ akcijų. Visa tai betgi nepalažė laisvos ukrainiečių dvasios.

ТАК Е:
ПРЕ СТАЛИН КУЛЯ ЗЕМЬКУ
СВОИМ ДОВГМ РИЛОМ
„ДЕМОКРАТИЮ“ ВПНХАЕ
СВІТОВІ НА СМІХ.
ТАК БУДЕ:
І ДОРНЕСЬ ВІА ДО ТОГО,
ЩО ЙОГО І КРЕМЛІЄВКУ КАКУ
НЕЗАБОРОМ ВСІ НАРОДИ
ПОЗНАЮТЬ З ЛІЦЯ СВІТУ.

Penktasis BALFo seimas

Septintus metus besidarbuojas Bendrasis Amerikos Lietuvių Salpos Fondas užprieitą penktadienį ir šeštadienį New Yorkiešbuty turėjo penktąjį visuotinį seimą, kuris praėjo su entuziazmu ir pakelta nuotaika.

BALFo nuopelnus išskėlė gausingi sveikintojai, kurių tarpe buvo vadovaujanti lietuvių asmenys. Amerikos Lietuvių Tarybos pirmininkas Leonardas Šimutis, pirmasis sveikinas, pareiškė: „Sveikinu Amerikos lietuvių vienybės vardu. Toji vienybė tai Amerikos Lietuvių Taryba, besirūpinanti Lietuvos išlaisvinimu, talkinanti Vyriausiajam Lietuvos Išlaisvinimo Komitetui ir Lietuvos diplomatams... Jis ALT vardu padėkojo BALFui už gražius vaisius ir ypač „už pagalbą taip reikalingą vienybei stiprinti. BALFas, kaip visi žinome, atliko milžiniškus darbus, tiek šelpdamas išblostus iš savo tėvynės tautiečius, tiek įkurdamas tremtinius. BALFas taip pat garbingai talkino Amerikos Lietuvių Tarybai lietuvių vardą garbindamas Amerikos dienraščiuose ir visais kitokiais būdais. Užbaigdamas, Šimutis kvietė „ir BALFe ir ALT ir visoje mūsų tautoje tegyvuoją tampa, taip

dabar reikalinga vienybė. Ne be reikalo ir liet. Tautos himne giedama — „Vardan tos Lietuvos vienybė težydi!“

Lietuvos valstybės generalinis konsulas Naujorkie Jonas Budrys, sveikindamas „visus lietuvius, gyvenančius savo tautai ir jai besiaukojančius“, priminė, jog BALFo laukia dar gausybė darbų. „Dar yra per daug lietuvių nerandančių reikalo dalyvauti organizuotame lietuvių šalpos darbe — būti šios organizacijos nariais. Iš taip vadinamo milijono juk tik 1500 tebuvo nariais... Konsulas, užbaigdamas išreikšė viltį, jog ateinančiais metais narių skaičius pašoks iki 25.000, aiškiai sugestijenuodamas, jog šian darban įsijungs naujai atvykusieji lietuviai.

Labai įdomi buvo naujojo VLI Ko atstovo Vaclovo Sidzikausko kalba: „Atstovaudamas šiame krašte Vyriausiąjį Lietuvos Išlaisvinimo Komitetą, nuoširdžiai Jus sveikinu. Susikūręs pagrindinę lietuvių tautą, kai mūsų tauta atkakliai grūmėsi su okupantu užmačiomis, VLIKas yra pasiėmęs vykdyti uždavinius, kurie normaliais laikais priklausytų Lietuvos valdžiai. Pagrindinis VLI Ko darbas — vadovavimas kovai dėl Lietuvos išlaisvinimo. Šalia to, VLIKas rūpinasi mūsų tautos potencialo išlaikymu. Kai anojė geležinės uždangos pusėje vyksta negailestingas mūsų tautos naikinimas, mums yra svarbu išlaikyti gyvą ir sveiką fiziniai ir moraliai laisvame pasaulyje gyvenančių mūsų tautos dalį. BAL Fas gražiai ir garbingai vykdo šį uždavinį“.

Ministeris pažymėjo, jog, BAL Fas susikūrė pasėloje didžiojo pasaulinio sukrėtimo, kuris taip skaudžiai palietė mūsų tautą. Jis nesigailėjo pastangų ugdyti visas tautai padarytas žaizdas. Nors mūsų tautiečių emigracija iš Vokietijos ir Austrijos eina i galą, tačiau BALFo veikla toli gražu nėra baigta. Politinis dangus yra žiauriai apsiniaukęs, pasaulis žengia i naują sukrėtimą. Ne mūsų galioje yra palenkti, pagreitinti ar sulaukyti tarptautinių santykių raidą, bet mes galime sudaryti sąlygas Lietuvos išlaisvinimui iš sovietinės nelaisvės. Gresiantis sukrėtimas pareikalaus dar didesnės, dar svarbesnės BALFo veiklos. Didžiausias mūsų priešas yra laikas, nes, dabartinė padėčiai užsitęsęs, mes pradame pailsti, mūsų duosnumas pradeda mažėti. Taip pat nemąstys mūsų priešas yra psichologiniai skirtumai tarp senosios ir naujosios išėjovios, vienu antrais nepasitikėjimas. Tačiau tuos priešus turime vieningai nugalėti. Dabokime, kad dabar, kada iš užtamsijusių debesų kalasi pirmieji vilties ir aušros spinduliai, mes nesuklystume, nesusilpnėtume, nepakrikstume.

Didžiausias BALFo talkininkas anapus vandenyno yra Lietuvos

Raudonasis Kryžius, atgaivintas tremtyje ir taip pat simbolizuojantis mūsų valstybingumą. Lietuvos Raudonasis Kryžius, dėka BALFo paramos, nudirbo didelių darbų. Mes norime, kad glaudūs BALFo ir Raudonojo Kryžiaus santykiai būtų išlaikyti.

BALFas demonstruoja pasauliui lietuvių tautos vieningumą, jos tautinį drausmingumą, jos politinį subrendimą. Saugokime tą vieningumą tiek BALFinėje, tiek politinėje plotmėje. Linkiu, kad šis BALFo seimas paženklintų naują etapą, reikšmingą mūsų tautos kovoje dėl jos išsilausvinimo, kad jis pažadintų tuos, kurie šiandieną tebėra abejingi tautiniams lietuvių reikalams, ir sukeltų entuziazmą BALFo siekimams“.

Kalbėjęs Domas Jasaitis, taip pat priminęs gerus ligšiolinius santykius, irgi perspėjo, jog BALFo laukia dideli darbai, netgi užsiminė, jog ši institucija bene bus ta, kuri padės visame pasaulyje išlaikyti lietuviams sugrįžti namo. Deja, šis priminimas daugelio buvo nesuprastas. Kalbėję vėliau, Grigaitis ir Vaidila, reikalavo vienybės. Pastarasis dar primindamas, jog gera minėti atliktus didelius darbus, bet kiti padaro daug daugiau tautos kovoje už laisvę, todėl ir mūsų pareiga būtų neatsilikti. Naujų gavių minčių sveikindami pateikė SLA pirmininkas Vinikas iš Naujorko ir kun. Juška iš Čikagos, kvietė BALFą perorganizuoti naujais platesniais pagrindais.

Seimą labai gražiai sveikino pats asmeniškai Naujorko burmistras Impellitteri, Kardinolo Spelmano atstovas vyskupas Mac Donnelly ir NCWS direktorius prel. Swanstrom, kurių kalbos buvo pertransliuotos per lietuvių radijus Naujorkie sekancija dieną.

Dr. Končius ilgoje kalboje nusiėvė BALFo veiklą. Jo kalbos duomenys buvo išleisti atskiru leidiniu ir galima gauti BALFo įstaigose. Leidinys gražiai pavaiduoja šios agentūros darbą, tiksliai detalizuodamas veiklą. Dr. Končius, kuris savo ruožtu profesorauja Fordham universitete, dėstydamas Rusijos, Istoriją ir jos santykius su šventu ju Sostu, pareiškė jog BALFas visais įmanomais būdais stengsis pargabinti likusius lietuvius iš Europos, o taip pat visomis išgalėmis padės pasmerktiems palikti ten. Diskusijoje Dr. Končius griežtai atskirto tulam paklausėjį dėl LRKryžiaus pirminko Jasaicio priėmimo i BALFo vadovybę, nurodydamas jog jie esą Amerikos piliečiai, turį savo statutą, ir LRK laiką tik pagalbine organizacija.

Tos pačios dienos vakarą seimas tame pačiame viesbutyje turėjo pobūvį, o sekanciją dieną tęsė programą toliau. Tada buvo parodyta dokumentinė filmas, o baigiantis išrinkti naujieji direktoriai. ALMUS.

Iš katalikų pasaulio

Pasmerkė filmą „Stebuklas“

Naujorko kardinolas Fr. Spelman sausio 7 d. kreipėsi i JAV katalikus boikotuoti nemoraliską paskutinį Roberto Rossellini filmą „Stebuklas“, kurioje vaiduojama pamišusi italų piemenė, suvedžiota prašalacio pasivadavusio šv. Juozapo, tvarte pagimdytą savo kūdikį laikanti stebuklu.

Perejo i katalikybę

Libano pravoslavų bažnyčios galva, vysk. Iv. Gauduras perejo i katalikybę ir paskelbė laišką, kuriame sako, kad tikrajį tikėjimą pažinę po ilgų studijų. Jis šnerkia pravoslaviją, kuri pasi-

nus tautybėmis, tokių mokyklų ir negalės būti. Štai kodėl mūsų tautiečiai, kurie negali iš Vokietijos išemigruoti, turėjo pereiti i vokiečių ūkį, šiandien čia kencia alkį, šaltį, skurdą ir didžiulę socialinę neteisę. Jos nesumažina ir mūsų šalpos organizacijos — BALFo, LRK — sumažėjusi veikla bei mažiau aktyvi užsienio lietuvių parama. Vokietijoje pasilikantieji lietuviai yra pastatyti žymiai i sunkesnes sąlygas, kaip išemigravusieji lietuviai. Štai kodėl kiekvieno pareiga remti juos moraliskai ir medžiagiškai, aukoti toms oragnizacijoms, kurios rūpinasi tremtinių šalpa. ELTA.

dariusi bolševizmo įrankiu ir tarnaujanti marksizmui sleikti, o Katalikų Bažnyčia viena nešanti iškelus Kristaus vėliavą.

Pasmerkė Rotary klubą
Sausio 11 d. Apaštališkojo Sosto Aukščiausioji kongregacija paskelbė oficialų draudimą dvasininkams būti Rotary klubo nariais, o pasauliečiams nurodoma šiuo atžvilgiu laikytis kanonų 684 straipsnio, kuris draudžia dalyvauti slaptose ar įtariamose organizacijose.

JAV ir Kanadoje rotariečiai labai sujudo ir aiškina, kad sprendimas galis liesti Europos ir romaniškųjų Piet. Amerikos kraštų Rotary klubus, bet tik ne Šiaurės Amerikos, kur jie nesą nei slapti, nei turi jokių ryšių su masonais. Atseit kanonų 684 straipsnis neturėtų jų liesti. Tuo reikalu gal dar pasisakys vietos episkopatas.

Kodėl katalikams mažiau?
Toronto miesto taryboje tarėjas Balfour pareiškė protestą, kodėl miesto primokėjimai vokus globojančioms įstaigoms yra nevienodi. Catholic Welfare Bureau gauna tik po \$1,35, gi dvi protestantų ir dvi žydų organizacijos gauna po \$1,48, o viena — po \$1,46. Miesto majoras atsisakė, kad tai esą nustatyta patikrinus visų institucijų ūkines išlaidas. Pasirodė, kad katalikų įstaiga išleidžianti mažiau. „Gal ten vaikai mažiau suvalgo? — atskirto Balfour.

Komunistai Vak. Europoje

Savaitraštis „Amerika“ 1950 m. spalio mėn. 7 d. paskelbė žemiau duodamus duomenis apie komunizmo vystymąsi V. Europoje:

1. Partijos narių yra:

	kompartijos teigimu		kritiškai vertinant
	1947 m.	1950 m.	1950 m.
Didžiojoje Britanijoje	43.000	50.000	40.000
Prancūzijoje	1.300.000	769.000	400.000
Italijoje	2.200.000	2.028.000	1.800.000
Vakarų Vokietijoje	350.000	—	185.000
Olandijoje	50.000	55.000	47.000
Belgijoje	100.000	100.000	50.000
Sveicarijoje	21.000	—	15.000
Danijoje	60.000	60.000	25.000
Norvegijoje	33.000	33.000	25.000
Svedijoje	46.000	—	35.000
	4.203.000		2.622.000

2. Atstovų skaičius parlamentuose:

	1947 m.		1950 m.	
	nekom.	komunistų	nekom.	komunistų
Didžiojoje Britanijoje	1490	2	1485	0
Prancūzijoje	933	274	938	182
Italijoje	914	200	914	200
Vakarų Vokietijoje	—	—	402	14
Olandijoje	150	14	150	12
Belgijoje	369	40	387	10
Sveicarijoje	238	7	238	7
Danijoje	225	10	225	8
Norvegijoje	150	11	150	0
Svedijoje	380	18	380	11
	4849	576	5269	444

Winnipeg, Man.

"T. Žiburių" platintojai Winnipeg lietuvių patogumui "Tėviškes Žiburius" galima užsisakyti pas p-lę A. Mikalauskaitę ir Vc. Janušką. Kaip senieji prenumeratoriai taip ir naujieji prašomi ir minėtus asmenis kreiptis, kad nebūtų sutrukdytų laikraščio siuntinėjime.

Siais metais "T2" bus daug ramesnis iš Winnipeg lietuvių gyvenimo kaip ir praėjusiais metais. Dabar kaip tik laikas "T2" užsisakyti 1951 metams.

Gili padėka

Dėka pasiūlytųjų ir nenuilstančiai dirbančių žmonių ir šiais metais buvo gražiai ir iškilmingai sutikti Naujieji Metai. Pirmiausia ačiū mūsų dvasios vadui už atlaikytas iškilmingas padėkų pamaldas ir chorui už gražiai sugiedotas giesmes. Ačiū šeimininkėms ponios: E. Januškienei, A. Rutkauskienei ir N. Zalienei už skanias ir gausias valgius, kuriais buvo nukrauti stalai. Svečių apdovanojimo buvo padaryti didelis pasitenkinimas taip pat puikiai vakariene, kurios metu parapijos komiteto vardu pasakė gražų sveikinimo žodį p. J. Čingga. Jis išsklėdė kun. B. Mikalauską, OFM, nuveiktus darbus per tokį trumpą Winnipeg buvimo laiką. Jo pastangomis buvo suorganizuotas mišrus choras, kuris, vadovaujamas p. P. Šopagos, gana trumpu laiku susijungė tinkle.

kamai pasiruošti ir viešai radiostotyje sugiedoti kalėdines giesmes, kurios dabar yra įgiedotos ir plokštėse. Jo pastangomis gautas St. Boniface radiofone lietuviškas pusvalandis sausio 8 d. Pradėjo leisti parapijinį biuletenį, įsteigė lietuvišką knygynėlį, dabar deda pastangas sustiprinti parapijinio komiteto finansinį stovį. Savo darbštumu ir nuosirdumu rado simpatijų tarp dabar ir seniau atvykusių lietuvių. Baigęs žodį, p. J. Čingga iškėlė Tėvui Barnabui Mikalauskui dovaną. Atsakydamas į sveikinimą, jis pažymėjo, kad ir toliau dirbs visuose įdomiuose lietuvių dvasinėje ir tautinėje būklėje sustiprinti.

Ačiū p. P. Matveičiui ir p. R. Michalauskui už parodymą keleto kino paveikslų. Ačiū St. Mary's mokyklos seserims už paskolinimą filminio aparato; p. Vl. Armanavičiui ir p. Vyšniauskui už priėmimą svečių. Bet ypatinga padėka tenka St. Paul kolegijai ir jos Didžiajui Gerb. Tėvui Rektoriui už veltui leidimą naudotis sale. Galiausiai ačiū p. K. Strikačiui už padainavimą solo: "Kas tie sodai do sodeliai" ir visiems dalyvavusiems Naujųjų Metų sutikime, kuris liks tradiciniu Winnipeg lietuvių kolonijoje.

Bažnytinio komiteto vardu
St. Bujokas.

— Dr. Gedgaudas su šeima išvyko į JAV pasisvečiuoti.

WINNIPEGIEČIAI!

ATSILANKYKITE Į PARAPIJOS RUŠIAMĄ

BANKIETA

kuris įvyks š.m. sausio mėn. 20 d. Lietuvių Klubu patalpose.

Šokiams gros nuolatinė kapela.

Pradžią 8 val. vakaro.

St. Catharines

Siais metais mūsų kolonija patalpų negavus negalėjo suruošti ir bendro Naujų Metų sutikimo. Buvo pasitenkinama pavieniais pobūviais.

Toks pobūvis buvo suruoštas p.p. Galdikų iniciatyva jų namuose 23 Ravine Rd. Dalyvavo kelios lietuvių šeimos ir pavienių asmenų. Prie lietuviškai paruošto stalo apkrėdė lietuviškai pagamintais valgiais, ponis Grabauskienė ir p. Paviličius pasakė kalbas primindami šiu dienų žiuriai kankinamą tėvynę Lietuvą ir tremties išlaikytus po visą pasaulį seses ir brolius.

Kalbėtojai linkėjo, kad 1951 m. lietuvių tautai būtų išlaisvinimo iš vergovės metai ir kad išblaškyti po platų pasaulį jos sūnūs ir dukros vėl galėtų grįžti laisvi ir numylėti tėvynę. Sugiedotas Tautos Himnas ir "Lietuviai esame mes gimę".

Daug pagarbos tenka p.p. Grabauskienei ir Paviličienei, kurios savo gražiomis dainelėmis sudarė malonią nuotaiką.

Visai netikėtai į pobūvį atsilankė ir šis senesniųjų lietuvių kartos p. N. Kisielienė iš Mt. Brydges, Ont., kurios pačios pareiškimu, šis Naujųjų Metų sutikimas jau suteikęs daug džiaugsmo ir pasijutusi kaip Lietuvoje, iš kurios atvažiavo prieš 20 metų.

Dalyvavęs.

Delhi, Ont.

Delhi — Tillsonburg apylinkės ūkininkams PADEKA

Nuosirdžiai ačiū tariau už gerą širdį ir pasiaukojimą visiems manė lankiusiems sanatorijoje.

Taip pat nuosirdus ačiū visiems, kurie prisidėjo savo asmeniškam aukom šv. Kalėdų proga. Niekad nepamirštanti ir dėkinga Jums

Anni Frankie.

"Laiškų Lietuviams" platintojai, iki 1951 m. birželio 1 d. surinkę daugiausia prenumeratorių, gaus vertingas dovanas: Televizijos aparatą arba 150 dol., šaldytuvą arba 100 dol., radijo aparatą arba 50 dol. Ir visi kiti platintojai, surinkę didesnę skaičių skaitytojų, bus apdovanoti.

"Laiškų Lietuviams" kaina tik 1 dol. metams.

Adresas: "Laiškų Lietuviams" 5541 So. Paulina St., Chicago 36, Ill. USA.

Gyvenimas nūdienėje pavergoje Klaipėdoje

Atsižvelgiant į Klaipėdos krašto specialinį pobūdį, tautybių santykių, bolševikų okupacija čia turi kai kurias skirtingas formas ir todėl sovietų propaganda kartais vartoja visiškai skirtingus būdus, norėdama paskatinti klaidėčių repatriaciją iš Vokietijos.

Kaip jaučiasi repatrijavę klaidėčiai

Kentėdami vargą visose keturiose Vokietijos zonose, mažiau kaip D. Lietuvos lietuviai pažindami bolševikų okupaciją ir jos žiaurumus, Klaipėdos krašto lietuviai, palyginti, daug daugiau pasidavė bolševikų propagandos itakai. Pirmiausia prievartos būdu buvo grąžinta į savo kilmės kraštą (tik ne į ūkius) daugelis rusų zonos lietuvių, o 1946-1950 m. laikotarpyje ir iš kitų zonų grįžo keletas šimtų. Tačiau repatrijavusieji jaučiasi labai nesmagiai, ir keletas jau spėjo "atrepatrijuoti" atgal į Vakarines zonas. Bėgtų atgal ir kiti — de ja, sovietų saugumo įstaigos jau spėjo jais pasirūpinti. Sugrįžusieji pasakoja, kad rusai visą laiką kėlonėje ir įvairiuose per. laggeriuose juos švietė "politiškai", aiškino dabartines gyvenimo sąlygas okupuotoje Lietuvoje. Kai kur politrukų tarpe buvo ir lietuviškai kalbančių. Dar Brandenburgė žadėję grįžusiems duoti po keletą šimtų rublių, tačiau iš Liepojos gatvėje įsikūrusio Lietuvių komiteto tegave po 70, gi šeimos po 100 rb., neatsižvelgiant į vaikų skaičių. Beveik visi senieji gyventojai, ktek jų dar Klaipėdoje likę, kad ir labai interesavęsi repatrijantais, vienok viešai vengė su jais kalbėti ir tik pasilapiojimas viena kita mintimi pasidaliję. Jie labai stebisi, kai pamato iš V. Vokietijos sugrįžusius klaidėčius, gi drąsesnis netgi sušunka: "Tau gal galvoje nebe gerai!"

Pusė Klaipėdos miesto sugriauta

Raudonoji armija Klaipėdos miestą užėmė 1945. I. 28. Karo veiksmų eigoje, vokiečiams stipriai ginantis, raudoniesiems puolant, buvo sugriauta apie 50 procentų visų miesto ir uosto pastatų. Visiškai sugriautas jų prekybos uostas, elektros stotis, visos stambiosios įmonės. Mažiau paliestas stoties rajonas, Stoties, Simono Dacho ir šalininės gatvės. Mažai sužalota Liepojos gatvės kairioji pusė (žiūrint iš Šiaurės ir Dango), tuo tarpu kita pusė smarkiai sunaikinta. Gerkai nukentėjusi buvusi Aleksandro gatvė, abidvi Dangės upės krantės. Rajone tarp Biržos tilto iki Kulių vartų išliko apie 45% namų. Visiškai pradingusi gar-

sioji turgaus halė, gi iš Turgaus gatvėje buvusių namų nelikę nė pūsės. Visa Turgaus aikštė iki Karolio tilto dabar aptvėrta aukšta lentų tvora, kurios tarpuose iškyla sargybinių bokšteliai. Čia įruošti raud. armijos karių medžiagų sandėliai. Smarkiai sugriauta Grovių gatvė ir Smeltė. Klaipėdos miesto dalis anapus Žiemos uosto, Kanto gatvė ir priemiestis Vitė sugriauti 50-60%. Su Neringa nebėra jokio susisiekimo laivais. Ir anoje pusėje matosi daug sunaikinimų. Kariškais sumetimais civiliams uždrausta lankyti Kuršių Neringą. Atstatymai labai menkas ir niekas šiuo reikalu nesirūpina. Ilgainiui ir darbą paleisti keli fabrikai, kurie ir dirba daugiausia rusų karo ūkiui. Smarkiai dirba Lindenau laivų statybos dirbtuvės, cheminių fabrikas "Union", dvi lentpiuvės, tekstilės ir celulozės fabrikai. Tačiau ir šios gamybos įmonės labai skundžiasi mašinų stoką, nes karo metu sunaikintosios mašinos nebuvo pakeistos naujomis.

Raudonosios armijos paminklas

Bene didžiausias pastatas, kurį bolševikai pastatė Klaipėdos mieste, yra paminklas raud. armijai Liepojos gatvėje. Pastatas didžiulis, iš tašyto akmens, su milžiniška platforma viršuje, ant kurios stovi dvi priestankinės patrankos. Mieste pilna rusiškų plakatų, garsinančių bolševikų laimėjimus.

Kolonizacija ir deportacijos

Paskutinio karo išdavėje Klaipėdos kraštas neteko daug savo gyventojų, kurie pasitraukė į Vakarų. Pažymėtina, kad pasitraukusiųjų tarpe daugiausia buvo vokiečiai. Jų palikti ūkiai paimti valdžios žinion ir kolonizuoti iš dalies, maskoliški, iš dalies lietuviški elementai. Į didesnes vietas, ypatinai Klaipėdą, atgabenta daug rusų kolonistų. Nežiūrint to, 1949 metais viso Kl. krašto gyventojų skaičius tesiekė 40% 1939 m. gyventojų skaičiaus. Pačiame Klaipėdos mieste telikę vos 1,300 vokiečių. Visose pradžios, vidurinės, amatu ir kt. mokyklose dėstoma rusiškai ir lietuviškai.

Klaipėdos krašto gyventojus kiekvienais metais lydėdavo D. Lietuvoje jau seniau žinomos deportacijų bangos. Pirmoji didžiulė deportacija čia buvo įvykdyta 1946 metais, kurią vėliau sekė kitos. Visi gaudymo būdai mums jau gerai žinomi ir bolševikai nieko nauja šioje srityje Kl. krašte nebeišrado. Kiekvienam tremiamajam leisdavo pasiimti tiek rankinio багаžo, kiek jis galėjo panešti. Nelaimingojo galvijai, baldai ir kitas turtas paimamas

valstybei. Suimtieji vežami kai kur autosunkvežimiais, kitur — kaimuose — arkliais vežimais, stipriai saugomi milicijos ir MVD Trėmimo motyvai nesakomi. Tik pasiekę pačias ištėrimo vietas jie patirdavo, kad čia turės kentėti nuo 5 iki 25 metų. Paskutinės trėmimo akcijos metu, apie kurią daugiau žinių suteikė grįžę repatrijantai ir "memellaenderių" spauda, buvo iš Klaipėdos miesto ir apskrities išvežta 9 suimtųjų vagonai, iš Silutės 7, iš Pagėgių 8 prekiniai vagonai. Turint galvoje, kad rusų prekiniai vagonai yra didesni už vartojamus V. Europoje, paskutiniuoju transportu buvo išvežta apie 1.200 asmenų. Didžiausia tremiamųjų dalis tekusi vokiečiams, bet jų tarpe buvo nemaža ir lietuvių. Stotyse suimtieji labai stipriai saugomi. Daugelis jaunų vyrų betgi pabėgę iš savo namų, pakeliui ar ištūrkę stotyje. Kurie jų nekrito nuo bolševikų sargybinių šūvių, padidino Lietuvos partizanų skaičių. Tremiami ir seneliai. Taip netoli Silutės buvo suimti 82 m. vyras ir jo žmona 81 m. amžiaus, jau dvejus metus išgulėjusi ligos patale. Senutė numirė dar Silutės stotyje, tuo tarpu senelis pajėgęs dar pasiekti Sibirą.

Kiekviena miesto gatvė turi rusų komendantą, kuris registruoja gyventojus; prie kartotekų sėdi MVD-istai. Ypač persekiojami buvę "buržuai". Jie čia neturtingi, ti bažnyčios pelės.

Važiuojant traukiniu perkamas bilietas, kuriame parašytas vagono numeris. Taigi gali važiuoti tik paskirtame vagone. Kiekvienas vagonas turi savo konduktore, kuri kontroliuoja bilietus. Nežiūrint to, daug kas važiuoja "zuikiais", dažniausia ant tiltelių ar prisikabinę po vagonais. Stoties personalas tai pakencija tyledamas. Stotijų pastatai labai skurdūs ir nepaprastai blogai atrodo. Daugelis langų dar neturi stiklų ir yra lentelėmis užkalti. Niekur nematyti tvorų — jos nuimtos ir sukurtos. Daugelis sklypų, ūkių aplėisti, nedirbami. Sunaikintos geležinkelio stotys dabar atstatomos labai primityviškai. Bėgiai apaugę žolėmis. Sritis tarp Priekulės — Kukuraičių mažai karo paliesta. Šilutės apylinkėse jau daug blogiau. Visur matyti privirsti dideli Lietuvos miško kiekiai, kurie vešami iš krašto. Prie jų dirba ūkininkai, prievarta suvaryti. Keliaujant traukiniu nuolat girdisi trys kalbos: lietuvių, rusų ir vokiečių. Stotijų pastatuose ramu, nėra triukšmo, stinga klijentų. Bufetų tarnautojos dažniausia rusės, kalba tik rusiškai. Rusai

IŠ LIETUVIŠKOJO PASAULIO

VOKIETIJA

Grohn pereinamoji stovykla

Grohno pereinamoje stovykloje Kalėdų šventės praėjo gražioje, jaukioje lietuviškoje nuotai. Stovykla šveičių metu buvo pilnutėlė emigrantų. Jų tarpe buvo apie 25 lietuvius, kurie gražiai, vieningai susibūrė prie simbolinio Kūčių stalo.

Buvo jaučiama viena didelė lietuviška šeima, kuri senu lietuvišku papročiu meilės vardan su lauzė ir pasidalino kalėdaičių, pagiedojo gražių lietuviškų giesmių bei padainavo.

Kūčių metu kalbėjo VLIKO atstovas p. Vaitiekūnas, moterų atstovė — p. Lukoševičienė, ateitininkų atstovas — Dr. Alb. Šmulskis, skautų atstovas — pskt. Vytautas Tamulaitis ir stovyklos kapelionas; žaviai jaudinančiai deklamavo R. Lukoševičiūtė. Kūčias tvarkė Kačanauskas.

Vidurnaktį stovyklos koplyčioje buvo iškilmingas Pienėnėlių Mišios, kurių metu buvo giedama lietuviškai, ukrainietiška ir vengriškai. Lietuviška chorą paruošė ir vedė muzikas Alg. Kačanauskas. Atitinkami pamokslai buvo lietuvių, vokiečių ir ukrainiečių kalbomis.

Naujų Metų išvakarėse lietuvių vaikučiai surengė stovyklos didžiojoje kine salėje gražų Kalėdų vaidinimą, kurį stebėjo apie 400 emigrantų. Vaidinimas pilnai pasisekė, palikdamas įvairių tautybių atstovams neužmirštamą vaizdą. Tai gražus lietuvių emigrantų vaikųčių žygis, kokio dar iki šiol nepadarė jokios tautybės atstovai. Tai buvo tikrai gražus, kultūringas lietuvių jaunimo pasirodymas. Tam daugiausia darbo ir vargo paaukojo: p.p. Dr. Alb. Šmulskis ir Vyt. Tamulaitis bei muzikas Algirdas Kačanauskas.

Prieš Kalėdas Bremen — Grohn pereinamoje stovykloje emigrantai žydai kreipėsi į stovyklos maitinimo karininką, norėdami gauti sausą davinį ir leidimą, kai visa stovykla švęs, gyventi už jos ribų. Štai kur aiškiai pasirodė jų "tolerancija" krikščionių atžviūgt. Jie visur iš kitų reikalauja daugiau tolerancijos.

su visais tekalba tik rusiškai. 90 procentų viso geležinkelio ir stotijų personalo rusai. Nemaža dalis krašto gyventojų išvaryti iš savo namų, kad užleistų juos rusams. Kas gyvena savo nuosavo namelio kampelyje, tas turi mokėti nuomą. Daugelis vokiečių namų savininkų išvaryti iš savo gyvenamųjų patalpų ir patalpinti į specialiai jiems pastatytus barakus. Iš viso, krašto vaizdas labai skurdus, pasikeitęs.

Elta.

— Halou! — šuktelėjo Rita.

— Labas vakaras, — Šalvėjus pavertė baltimus akis įdubimuose.

— Halou! Sveiki! — atsveikino Pangonis.

Akmenuotu taku įdubę praejo leistas pašlaite į slėnį. Tenai netoli krūmų buvo Pasiutusių Tigres nameliai su darželiu. Jiedu buvo linksni, gal buvo tikrai laimingi drauge eidami. Virš kalvos erdvėje Pangonis dar matė jų pečius ir galvas. Matė, kaip ji dar kažko atsisuko, sublykčiūdamas akimis ružavam veide. Ar nekeista, kad Maikas taip daug leidžia savo jaunai Ritai?

Anąkart Maikas jį draugiškai surandamas pasakė: "Nesirūpink, atvažiuos. Pasilėk bent gerai, kol neatvažiuos. Atvažiuos moteris, atvažiuos ir tavo bėdos". Džiaugsmas atvažiuos, o ne bėdos. Karolė, tai ne Rita, ne tokia. Jaukumas, ramybė ir meilė atvažiuos. Keturiuos mylimos akys atvažiuos, keturiuos brangios rankelės.

Karolė turi ten Algutį. Ne viena. Su vaiku jau ikvaliai rūpėčių. Gal ir šita Rita kitaip elgtusi, jei turėtų vaiką. Kai anąkart su Maiku išsišnekojo apie savo šeimas, jis anam užsiminė apie vaikų. Šeima nepilna be vaikų, reikėtų, pritarė ir Maikas. Bet Rita, girdi, nenori. Kur tau, figūrą sugadins. Mažiausiai du metus, girdi, išbrauk iš gyvenimo. Dėl to jie ir gyvena kiekvienas savyje. Nors suėję į porą, palikę lyg du akmenys. Maikas, kitiems lobius išskaidinamas, skursta ir nyksta, kol suskirs ir sunyks. O jo žmona, laukinės energijos pertekus, į svetimus vyrus ausim karmo. Dabar su Šalvėjum susisuosius, toks tokį pažino. Nusibos tas, bus kitas...

Saulei į senuosius miškus nusileidus, padvelkia sparciau atvėsimu. Zemai slėnyje kai kur pasidriekę pilko smilkafo ties metaline upe. Kairėje, vos iš miško išsiliėjusi, srovė krinta kriokliu, o paskui lygiai ir lėtai nuteka išilgai slėnio ir rytus. Net čia prie namelių girdisi duslus, požeminis krioklio ūžesys...

Atsikelia ir eina į tuščią vėdą. Atsugulti ir nieko daugiau negalvot. Užmigti, tebegirdint šį duslų, požeminį krioklio ūžesį — — —

rancijos ir meilės, o patys kitų neapkenčia.

— Muzikas Algirdas Kačanauskas suorganizavo gražų lietuvių emigrantų chorą, kuris čia gražiai pagieda kalėdines giesmes.

— Lietuviai mokosi anglų kalbos p. Ald. Kačanauskienės vedamoje klasėje.

— Išėjo sieninis savaitinis nuplėšiamas "Lietuvių Kalendorius 1951 metams", kurį paruošė lietuviai emigrantai: mokyk. J. Radvilas, poetas-rašytojas Paulius Jurkus, Dr. J. Jasaitis, Dr. Ald. Vizbaraitis; viršelį piešė J. Radvilas; spaudė — A. Pockwitz Nachf. Karl Krause (Stader Tagblatt) Stade; išleido — Jonas Karvelis, 6001 So Sacramento Ave. Chicago 29, Ill. Kalendorių galima užsisakyti pas Grohno pereinamosios stovykl. lietuvių.

— Bremene dieną ir naktį dirbama prie naujos statybos ruošiant naują pereinamąją stovyklą Bremene-Lesum IRO Transit Camp Friedenhorst. Per ją vyks tremtiniai ir visas pasaulio šalis, bet pagrindė ir Ameriką. Sarys su stovyklos atidarymu reikės čia tarnauti. Mokantieji anglų kalbą gana lengvai čia gauna darbo. Atvyksta čia dirbti net iš labai tolimų stovyklų. Norintieji čia gauti darbo rašo prašymą 3 Arijos Direktoriui Mr. Thomas Gray arba jo padėjėjui Mr. Cyril Gettings (23) Bremen-Vegesack, IRO Transit Camp Grohn, US one.

— Nesenai Bremen — Tirpitz pereinamoje stovykloje praejo dirbti sekretorės darba p-lė Kemežytė iš Diepholzo lietuvių stovyklos.

— 1951 m. sausio 3 d. laivu "General Sturgis" išplaukė į JAV VLIKO atstovas p. J. Vaitiekūnas.

— VLIKO atstovas p. Mečys Valiukenas gruodžio mėn. 17 d. Bremene susilaukė trečio sūnaus, kuris pakrikštytas Gintaru.

— Bremen-Grohn pereinamoje stovykloje jaučia laivo penki lietuviai kunigai: Dr. Jonas Veliutis, Leonas Klimas, Alfonsas Gleveckas, Fabijonas Kireilis ir Justinas Bertasius. Pastarasis vyksta šv. Sosto parėdymu į Kanadą. — Jaunas Dr. Alb. Šmulskis, gyvendamas Tuebingene daug gero daręs visiems mūsų tautiečiams, sausio 3 d. laivu "General Sturgis" išplaukė į JAV pas savo brolių V. Šmulskį, 179 Congress Ave., Waterbury 8, Conn. K. V. Š.

Rottenmuensterio sanatorija likviduojama, ligonys išskirstomi po kitas sanatorijas. Anksčiau ten buvo 15 lietuvių ligonių.

UOZAS KRALIKAUSKAS

KRIOKLYS

I.

Pangonis kasdien laukė. Laukimas kankino.

Jis jau žmogus po amžiaus pusiaudienio. Jau arčiau iki karto negu atgal iki lopšio. Anapus karsto — sūtema ir vėlės. Į ten jį laikas stumia neatsispiriamai, nesulaikomai. Tokio amžiaus žmogui darosi neajauku, kai jis pasilieka vienas.

Nors ir ateina į galvą, kad sensta ne jis vienas, milijonai žmonių sensta, bet nuo tokios minties nepasidaro nė kiek lengviau. Saulė vistic, ana, leidžiasi, ir keista — juk iš tikrųjų vėl viena diena toliau nuo lopšio, o arčiau vėlių.

O kas iš tikrųjų yra gyvenimas, jis taip ir liko ligšiol dar nesužinojęs. Visą praėjusį laiką jis tik norėjo gyventi, ir vis tikėjosi, kad ateityj bus geriau. Kai dabar jis pagalvoja, visas ligšiolinis gyvenimas tebuvo tik nuolatinis laukimas, amžinas laukimas.

Neva pavaras. Kas iš to? Esi tik tai kaip pilkas akmuo tarp kitų čia akmenų. Tik kaip akmuo be džiaugsmo. Neturi ir ką žodžio pratariti. Esi lyg į vandenį panertas čia šitame Mėlynajame Kėkšte. Nei lakštingalų čia, nei gegutės: argi tai panašu į anuos tikrus pavasarius, kurie būdavo.

Pangonis sėdi prie išsinuomoto nameliukščio pakraštį kolonijėlės. Prieš jo akis — upė išilgai slėnio. Anapus slėnio — rimtas ir monotoniškas miškas. Ir pušys, ir eglės dėl šiaurės artumo labai suvargusias, suskurdusias. Gausybė ten mėlynių uogienų, rečiau gervuogių ir aviečių. Miško šlaite kur ne kur matosi plynos, tuščios, rudrainės lomelės su uolomis. Miškas aplinkui visur iki akiračio, o tas akiratis, kaip žiedas, be pradžių ir galo.

Leidžiasi saulė lyg visai netoli. Čia pat ant suskilusių akmenų ir nuoskaldų žiba rausvos atšvaitos.

Toli toli Karolė ir mažytis sūnus. Už Atlanto. Neleido visos šeimos drauge išemigruoti. Sakė, galės netrukus juos atsiimti. Ar ir Karolė taip jo pasiilgo, kaip jis jos?

Lidnas vėjas laukinėj apylinkėj. Neramu kažkaip, lyg baugu. Kažko labai gaila.

Vienišumas baises, ypač vakar. Visiškai svetimas šis slėnis su upe ir krūmų miniomis abiejuose krantuose. Perlaūža šeima: Karolė ir Algutis — Europoj, o jis — čia Kanadoj. Ilgesys čia trigubas — trismenis skausmas: netekus tėvynės, atsiskyrus nuo šeimos ir išvykus toli nuo Europos. Tai skausmas atplėtos šakos, išrautos šaknies skausmas.

Toli toli už vandenyno, bet yra du brangūs taškeliai, du tripi-

neliai. Jie gal kaip tik dabar apie jį galvoja. Gal ten mamytė Algutiui kaip tik dabar ką apie tėvelį pasakoja. Laukimas kartą vistiek pasibaigs. Atvažiuos jį su vaiku vistiek pagaliau vieną dieną. Jau ten pro imigracines komisijas eina. Ji sveika, puiki įnain — dėl ko jos galėtų nepraleisti. O ir sūnelis sveikas, parašyta jos paskutiniame laiške. Bus gera visiems trims drauge. Ramu bus tada. Tikrai baisu būtų, jei jau neturėtų ko laukti. Įsivaizduoti — visame pasaulyje nėra, kas tave atsimena, o tu visiškai neturi ko laukti...

Pasirodo, netaip lengva ir netaip greit galima atsikviesti palikusių žmonių su vaiku. Sunkiau, negu jis manė ar buvo jam Europoje kitių tikinama. Jei tada būtų žinojęs, kad turės tiek iškentėti, nebūtų skyręsis vienas nuo šeimos. Ar iškiltų karas, ar ten kas, nei galėtų padėti, nei žinotų, kaip ten yra iš tikrųjų. Nereikėjo čia vienam važiuoti. Kur bebūtų, kur beemigruoti, bet reikėjo būti visiems drauge.

Jis sutvarkė visa, kas reikėjo. Dabar belieka vien laukti ir dienas skaičiuoti. Gavo išsinuomoti šį atskirą nameliukščį kolonijos pakraštį. Labai primena Ažugojų kaimo pirtį. Betgi čia tokiose gyvena ir visa eilė kanadiečių šeimų. Iš kur paimsi geresnį? Esi tik naujakuris svetimam pasaulio krašte. Vis dėlto du kambareliai ir virtuvė. Naujos grindys, panaujinti langai ir durys. Kambareliuos stovi stalėliai, kėdės ir lovos. Tylu viduj ir liūdna. Grįžęs iš poezimo, nors vilko baltu kauk.

Ir ta abejonė, kad jį ten gali leisti kito glostoma. Pati Karolė tikrai kito vyro nesieks. Bet ji dar labai jauna ir graži, tuo atkreipia vyrų dėmesį, kur tik ji pasirodo — čia visas pavojus. Karolė nėra nei labai atspari, nei tvirtavale. Jei tikrai patinka, kai jį pastebi vyrų sekiojančias akis. Ji mėgsta pagyrimus, kuriuos beveik visada priima kaip nuosirdinį sakoma tiesą. Geros įnain širdies ir perdaug pasitikti žmonėmis, pergeros ji nuomonės apie žmones — čia yra pavojus. Jaunutė, graži ir naivoka — vien jau dėlto yra pavojinga palikti ją vieną išsistius mėnesiams.

Bet jis ir vėl stengiasi vyti šalin nepasitikėjimo ir įtarimo mintis, kaip piktus šunis. Galima mylėti ir būti ištikimiems, nors ir už tūkstančių mylių atstykryus. O jei žmona bus kvaila, tai jos neišsaugosi, nors ir tuose pačiuose kambariuose drauge gyventum. Kam čia be jokio pagrindo pasiduoti abejonėi ir save kankinti.

Įtarinėjimas ir nepasitikėjimas kankina labiau negu laukimas. Tai nuodai, kurie dar labiau prailgina dienas, negu laukimas. Prailgina — dešimtimis kartų per dieną pasikartojančiomis injekcijomis. Jis mąstė: mano nervai atsilieja ir aš prisikelsiu iš to merdėjimo, kai pagaliau Karolė atvažiuos. Jis taip mąsto ir taip tiki: visa jo gyvenimo rudens laimė ir prasmė — būti drauge su Karole. Sitos formulės išgyvenimas užpildė jo laiką sunkiame kasyklų

II.

Nameliai tapo mieli ir šviesūs, kai jį juos atkeliavo Karolė su Alguti.

Basanavičius nesubolševikinamas

Bolševikams labai nemalonūs nepr. Lietuvos palikimas, ypač žymiesiems mūsų rašytojais ir jų palikimui raštai, kuriuos dar ir dabar labai mieliai skaito okupuotos Lietuvos žmonės, ypač jaunimas. Taigi eilė bolševikų rašėjų 1946-1947 metais ėmėsi inicijuoti subolševikinti Kudirkos, Maironio, Lazdynų Pelėdos ir kt. raštus. Mums žinomas J. Žiugžda (buvęs LTSR švietimo ministras, dabar "LTSR mokslų akademijos tikrasis narys") 1947 metais vasario 18 d. "Tiesos" išspausdino ilgą rašinį "Jonas Basanavičius", kuriame šį vyrą iškelė kaip bolševikams labai artimą tarybinį patriotą. Kai kas iš Basanavičiaus paliktų raštų buvo spausdinama okupuotojoje Lietuvoje.

Deja, nei vienas bolševikiniam kritikai ar rašytojui nepavyko surusinti nei Donelaičio, nei Kudirkos, nei Maironio, Lazdynų Pelėdos, nei Simano Daukanto su vyskupais M. Valančium ir A. Baranasku. Nepasisekė ir Žiugžda su Basanavičium. Beveik visi šie mūsų rašytojai "rusinotai" to gavo labai skaudžiai atgailoti partiniuose susirinkimuose ir bolševikų spaudoje. J. Žiugžda savo vėlyvąjį atliko vienas iš paskutiniųjų, gerokai pavėlavęs — tik 1950. X. 25 d. "Tiesos" 253 Nr., iškoneveikdamas A.A. Lietuvos patriarhą, kurį prieš 2½ metų jis pats dar garbino kaip "bolševiką". Pripažinęs tiesą, kad Dr. J. Basanavičius savo raštais "demonstravo vidurinių amžių teutonų grobikų Romos popiežių laiminamą" tikruosius kėslus, J. Žiugžda toliau iškelia, kad J. Basanavičius pasižymėjęs "reakciniu visuomeniniu-politiniu veikimu".

Nei Basanavičius, nei jo įsteigtoji "Aušra" neišreiškė lietuvių tautos atgimimo aspiracijų, kurias mūsų krašto liaudžiai atvėrusi tik didžioji rusų tauta per savo 1905 metų revoliuciją: "Lietuvos darbo žmonės, palaikomi rusų tautos revoliucinės kovos, išvystė plačią kovą dėl spaudos, dėl gimtosios kalbos mokyklose, valstybinės ir teismo įstaigose, dėl dvarininkiškos baudžiavinės priepaudo liekanų likvidavimo". Toliau, pasak J. Žiugždos, lietuvių tautos atgimimas lygiai greičiau eina su rusų vedama kova prieš carizmą. Pati Basanavičiaus išleistoji "Aušra" buvusi ne kas kita, kaip tik jo, kaip ir kitų "buržujų" priemonė apgauti Lietuvos liaudžiai: "Nuo pat pirmojo numerio aiškiai išryškėjo "Aušros" tarnavimas buržuazijos klasės interesams, jos siauras klasinis ribotumas"; Basanavičiaus "Aušra" lankstėsi prieš carinius pareigūnus".

Toliau, įsismaginęs, Žiugžda ima jau labai aiškiai pulti A.A. Basanavičių, sušukdamas: "Aušra" buvo priešinga revoliuciniam darbo žmonių judėjimui... Basanavičius visai stengėsi pasitenkinti ir įsitenkinti kunigams. "Aušroje" per visą jos trumpą gyvytį visą laiką atėjo ir su žiburiu, vidurdienyje atrasti negalėtum. Negalėdamas neatsisveikinti į visuomenės nuomonę, Basanavičius buvo priverstas pripažinti tiek vokiškus žiaurumus, tiek darbo žmonių simpatijas Rusijai. Visa tai pripažindamas dėl žmonių akių, J. B. tikrovėje, remė vokiškųjų okupantų politiką Lietuvoje".

Nuo čia Žiugžda bando savo iki šiol iškeltą J. Basanavičių pavertti tikru hitlerininku ir, jeigu tik būtų dar gyvas, uždarytų jį bolševikų kacetan... Basanavičius, anot jo, dalyvavo visoje eilėje prievartinėse ir priešbolševikiškose konferencijose tiek užsienyje, tiek pačioje Lietuvoje, dalyvavo "kaizerio imperializmo pakalikų rinkimuose" ir darė visa, kad tik įvestų buržuazinę diktatūrą Lietuvoje. Pagaliau, 1917 m. gruodžio 11 d. Basanavičiaus vadovaujama "nacionalistų taryba" priėmė deklaraciją, nukreiptą prieš rusų tautą. Taigi Basanavičius buvęs ne kas kitas, kaip vienas didžiausių "buržuazinės Lietuvos kūrėjų". Kalbėti tad apie jo veiklą Lietuvos "liaudžiai", kaip kad 1947 metais kad Dr. J. Basanavičius savo raštais "demonstravo vidurinių amžių teutonų grobikų Romos popiežių laiminamą" tikruosius kėslus, J. Žiugžda toliau iškelia, kad J. Basanavičius pasižymėjęs "reakciniu visuomeniniu-politiniu veikimu".

ELTA.

Sinclair Lewis mirė

Nobelio premijos laureatas, autorius 22 knygų, sausio 10 d. mirė nuo bronchialios pneumonijos Romos ligoninėje, kur buvo nuvykęs pailsėti metų pabaigoje. Paskutinę jo išleista knyga išėjo 1949 m. "The Good Seeker", o pomirtinė "World so Wide" išeis kovo mėnesį.

S. Lewis gimė Sauk enter gydytojo šeimoje 1895. II. 7. Mokėsi Yale universitete, bet išėjo jo nebaigęs, nes jam atrodė esąs nepakankamai mokytojas. Po kurio laiko jis vis dėlto grįžo ir 1908 m. gavo diplomą. Jo pirmoji novelė "Our Mr. Wrenn" pasirodė 1914 m. Nobelio premiją gavo 1930 m. už "Babbitt", kurį išleido 1922. Buvo vedęs du kartus, bet abu kartu nelaimingai — persiskyrė. Jo pirmos žmonos sūnus žuvo praeitame kare, tad mirė vienišas. Ligoninėje prie didžiojo rašytojo lovos nebuvo netik artimųjų, bet net oficialių JAV atstovų.

Pranys Alkėnas.

Laikrodžio rodyklė pamažu priartėjo prie septintos valandos. Sunkaus darbo diena baigėsi. Bronius su rusu Ivanu iššlavė skyriaus patalpas, sudėstė darbo įrankius ir ruošėsi išeiti.

— Palaukite! — iš kambo sugargaliavo padžiūvusio vokiečio, skyriaus vedėjo Kalbo balsas. Abu "auslenderiai" sustojo ir, apstulbę sužiuo ir išgavusių nerūkio.

— Tas veršis (Kalb—veršis) dar vakare gal sugalvojo mus iškeikti... — dingtelėjo Broniui mintis.

Bet šiuo kartu buvo apsirakta. Kalb kalbėjo neįprastai žemu tonu. Paprastai jis rėkdavo visą gerkle ir grūmėdavo muštis.

— Meisterio įsakymu, nuo ryto dienos turėsite dirbti dviem pamainom. Vienas diena, kitas — naktį, — iš lengvo, prikimusių balsu, dėstė vokiečiai. Naktimis dirbantysis turės dirbti kaip ir dienos pamainoj: nuo septintos vakaro, ligi septintos ryto. Per naktį nušifuoti du šimtus rinkinių!... — su tais žodžiais, jis parodė į kampe stovinčias dėzes, kuriose buvo sukratus apvalios, aprūdijusios geležys.

— Rytoj, naktinėje pamainoj, dirbs Branas (taip jis vadindavo Bronių). Supratot? — dar pasiteiravo skyriaus galva.

— Supratom... — sutartinai atsakė abu.

Apie naktinę pamainą baisu buvo ir pagalvoti, bet Broniui lyg ir lengviau pasidarė širdies gilumoj.

— Nors neteks tuo metu klaušytis sužvėrėjusio Kalbo keiksmų ir grūmėjimų, — pagalvojo jis.

Rytojaus nakties gludumoj, prie staugiančios mašinos, visam skyriuje tedirbo vienas Bronius.

Dirbti reikėjo įtemptai, nes norma buvo nustatyta didelė. Tačiau jo širdyje plasdavo ir maža

Išplėštas poilsis

džiaugsmo kibirkstėlė. Niekas čia ant jo nešukavo, nesibarė ir nesikolijo. Be to, buvo savaitės vidury. Dar pora pamainų — ir sekmadienis. O sekmadienio — jis labai laukdavo, nes tik tą dieną buvo galima pasijusti žmogumi ir pailsėti po sunkių savaitės darbų.

Naktis prabėgo, palyginti, greitai. Nors ankstyvą rytą nuovargis slėgė pečius, bet, skubėdamas iš darbo, raminosi, kad parėjęs pailsės...

II.

Priartėjus antrai naktinei pamainai, Broniui ji nebuvo per daug maloni. Prieš akis stovįs nakties įtemptas darbas — neramino jį...

Tos nakties darbą kažkodėl jis pradėjo labai prislėgta nuotaika. Klaičiam mašinos užesė — jis lyg girdėjo kažkieno paslaptingą šauksmą ir šurpų vaitojimą...

Jam atrodė, tarytum visas skyrius buvo prigrimėjęs kažkokių paslaptingų būtybių, kurios šurpulingai vaitojo ir staigė. Nors jis buvo pripratus prie pragariškos mašinos kaukimo, bet tą naktį jautėsi neįprastai paveiktas nervais.

Tvarkydamasis Bronius stengėsi mintimis atsisukti nuo chaotiško triukšmo ir surasti šaliai ką nors malonesnio, ką nors arčiau tiesos.

Ir štai, mintimis jis nuklydo į toli paliktą Tėvynę, į šventosios pakrantėje betūnantį gimtąjį sodį. Deja, čia jo vaizduotėje stovėjo verkianti senutė motina ir išbadėję artimųjų veidai...

Čia pat nostalgikai jį supurtė gražūs vaikystės prisiminimai, palydimi tėviškos žydinčių sodų, čiurolėnčių upelių ir plandantį sparnais vyturėlio galūlėkės dirvoj. Jis pradėjo verkėti. Verkė tarytum mažas vaikas, motiną pametęs. Jo sąsara sodriomis

srovelėmis lašėjo ant aprūdijusių geležinių rinkinių...

Išsiverkęs pradėjo šnabzdėti poterių. Meldėsi karštai ir nuosirdžiai. Jo rankos, tampomos aukštu atmosferiniu spaudimu šokinėjančios ir žvyrų spaudančios gumines šlaukos, o lūpos — kalbėjo motinos išmokintą maldą...

Nustojęs verkėti ir pasinėlęs, krūtinę pajuto lyg ir palengvėjimą. Nuo jos nusirito tarytum sunkiai slėgęs akmuo. Naktis buvo įpusėjusi ir daugiau pusės darbo padaryta.

Tuo momentu paslaptingai prasižvėrė durys ir, šviesdamasis elektros lempute, kystelėjo galva susiraukęs fabriko policininkas.

Pamatęs Bronių dirbantį, jis užtrenkė duris ir dingo rajono tamsoje.

Pasišalinęs policininkui ir Bronius panorą atsikvėpti tyru nakties oru. Jis pravėrė duris ir žvilgė į tamsą paskendusį fabriko rajoną.

Naktis buvo tamsi ir šurpulinga. Kažkur vaitojančiai staigė sirena, o fabriko kaminiuose — klaičiai ūdavo vėjas. Vakaru kryptimi girdėjosi bombonešių birzgimas... Jų fabriko sirena tą naktį nekaukė.

Keletos kilometrų atstume — žeravo gaisro pašvaitė, matyt, neseniai buvo pergventas oro puolimas. Kiek labiau įsiklausius, iš kažkur atklydo, perskrodžiantis nakties tamsą, raudančios moteriškos balsas, o Burgrupės kaimo kryptyje — pasigirdo keletas padrikų šūvių. Tas visas chaosas naktį darė klaičių ir šurpulingą...

Dar kartą įtraukęs oro, šurpo sukrėtas Bronius grįžo į fabriko vidų. Čia vėl suvaidino šlifavimo mašina ir prieš patį rytą darbo norma buvo baigiama. Deja, jo išvargęs kūnas labai nebe-norėjo darbo baigti. Ant šali-

Iš kultūros ir knygų pasaulio

Naujas laikraštis

Su kuo žmogus susigryvenęs, toks ir liks visą gyvenimą. Tai ypač gražiai parodo tremtinių gyvenimas. Dauguma jų nuo savo profesijos yra tiek toli, kad jos atrodo ir atsiminti nebegalėtų. Bet visi vis dėlto lieka tais pačiais žmonėmis, su tais pačiais interesais ir rūpesčiais. Tai gerai parodo mūsų spauda. Jei anksčiau turejome tik vieną profesinį laikraštį inžinieriams, tai dabar jau du numerius savo žurnalo sulaukė kariai, o pagaliau ir miškininkai, išleido "Girios Aidus". Juos redaguoja V. Zemaitis, P. Šilas ir K. Šešulevičius. Spausdintas mimeografu, turi 83 psl.

REDAKCIJAI PRISIŪSTA

Skautų Aidas, 1951 m. sausio mėn., Nr. 1, 20 psl. Tai pirmasis numeris redaguotas naujojo redaktoriaus vyr. skt. St. Kairio ir spausdintas nebe Rodney, bet Toronte.

Muzikos Žinios, Vol X, Gruodis, Nr. 4 (127), 16 psl.

God Thy Earth is Aflame. Tai 8 psl. ir viršelio iliustruota anti-bolševikinė brošiūrėlė, išleista Kanados latvių Toronte.

mais stovėjusio stalo minutėlė prisėdo. Prisėdo "tik minutėlė". Praeis nuovargis — jis ir vėl dirbs...

Tačiau, prisėdęs, užliejo krūtinę jauki šiluma ir akys ėmė merkiti. Pradžioje Bronius kovė su miegu, bet, pagaliau, kapitulavo. Na, "tik vieną minutėlę, vieną trumpą akimirką"...

Stiprus nuovargis veikiai padarė savo ir įjungė jį į sapnų karalystę. Jis sapnavo, kad dirba, skuba ir baigia skirtą normą.

Bet... staiga pajuto stiprų smūgį į pašoną ir, kažkieno spiegiantis balsas, tarytum elektra, trenkė Bronių nuo stalo ir pastatė ant kojų.

Vos prapliėję mieguistas akis, jis pastebėjo prieš save stovintį fabriko policininką, kuris, pykčio perkreiptu veidu, ironiškai žiūrėjo į Bronių.

Bronius norėjo ką tai sakyti, bet viskas užlūžo jo gerkle ir paliko bestovį, kaip stovėjęs...

— Ausweis!... — pagaliau riktelėjo policininkas.

Iš paduoto darbo pažymėjimo, policininkas užsirašė Broniaus pavardę ir išeidamas pasakė: — Už pabaudą — ateisi į darbą sekmadienį...

Rytuose jau brėško žara, o Bronius, išvargęs ir sunkių minčių slegiamas, tarytum šešėlis, slinko namo...

Jo svajotasis sekmadienio poilsis — buvo sugriautas ir išplėštas griežtu fabriko policininko sprendimu...

Ateitis. Nr. 9 (21) Gruodžio mėn. 1950 m., 24 psl.

Rašo: V. Pikturina, Betliejus ir žmogaus širdis; J. B., Sielių genocidas; prof. St. Kolupaila, Aukštųjų Šventoji; St. Barzdukas, Dabarties gyv. at-kų reikalai ir uždaviniai; Alė Rūta, Praėjusi diena; V. Jonikas, Knygėlės pačios byla lietuvininkų; R. Tagore, Pilnėjantis mėnuo; Z. Prūsas, Dešros iš medžio; B. S., Angelas apie Amerikos mokyklas; skyr. Mūsų jauniems, Mūsų gimtoji kalba, Kreivos šypsenos, Ilykiai, Darbai ir žmonės, Mes plačiame pasaulyje; Eilėraščiai K. Grigaitės, A. Rūtos, S. Prapuolenytės, P. Stelingio, Iliustruotas viršelės, 15 iliustracijų ir 1 užsklanda.

Lwów ir Wilno" paveldėtojas

Lapkričio 18 d. "Orzel Bialy", išėinas Belgijoje, išspausdino redaktoriaus Stanislovo Mackevičiaus laišką, kuriame jis praneša, kad 4 metus ejęs "Lwovas ir Vilnius" savaitraštis dėl finansinių sunkumų sustoja, o "Orzel Bialy" perima jo prenumeratorius.

Komentuodamas "Lwów ir Wilno" mirtį "Orzel Bialy" rašo, kad nors jis ir sustojęs, bet lenkams Lwovas ir Vilnius būsiu tol svarbūs, kol tos žemės vėl negrįš Lenkijai, t.y. kol nebus atitaisytos istorinės klaidos.

Iš mūsų pusės komentarų nereikia. Lenkų niekas neperkalbės. Jie iki šiol nieko neįmoko ir nieko nepamiršo.

St. B. Vokiečių spauda apie Lietuvos katalikus

"Stimmen der Zeit", didžiulis vokiečių katalikų žurnalas, leidžiamas Muenchene, 1950 m. gruodžio mėn. numeryje atspausdino įvykių apžvalgą, labai šiltai žodžiais paminėjo dabartinę religinę padėtį pavergtoje Lietuvoje, konkrečiai pavyzdžiais ir skaičiais pavaizduodamas katalikų bažnyčios priešpardą ir bolševikų terorą jos atžvilgiu. Šia proga žurnalas patiekė kai kurias Lietuvos katalikų laiško Šv. Tėvui vietas.

Prof. Augustinas Janulaitis, žinomas Lietuvos teisininkas ir istorikas, kaip praneša "Naujienos", gavusios žinių iš Lietuvos, miręs dar pr. metų gruodžio mėn.

Dr. Alf. Šešplaukis—Tyrulis 1950 m. gruodžio 31 d. Romoje Šv. Petro ir Povilo bazilikoje susituokė su Elena Rackauskaite.

Tėvas J. Elijašius, SJ, baigęs Romoje mokslus, sausio 3 d. išvyko į JAV.

Č. Sasnausko muzikos kūrinių rinkinys, paruoštas J. Zilevičiaus, išleistas kun. L. Vaiciekausko lėšomis, jau pasirodė.

Clevelando Sv. Jurgio parapijos mokykloje vyksupo sprendimu leista dėstyti lituanistinius dalykus du kartus per savaitę po reguliarių pamokų. Tuo būdu viena skaudžiausių šio meto opų beveik pašalinta, nors lietuviškieji dalykai ir nepadaromi privalomais mokykliniais dalykais.

Prof. R. Alminas paskirtas Loup City, Nebr., veterinarijos gydytoju. Iki šiol jis dirbo Veterinarijos akademijoje.

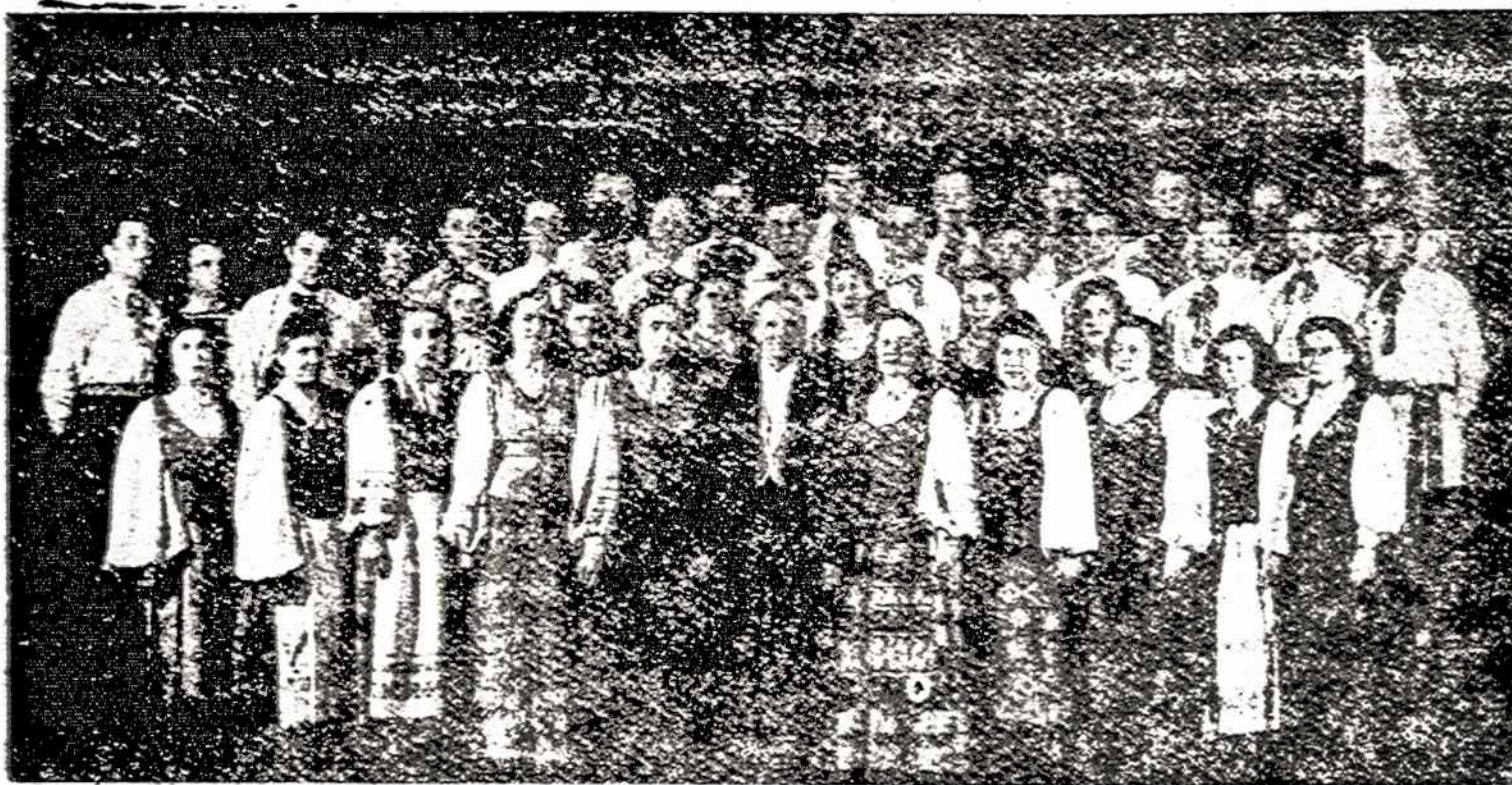
L. Profesorius Draugijos metinis suvažiavimas šaukiamas vasario 17 d. Cicero, Ill.

Antanas Rimdydis, neseniai atvykęs iš Vokietijos, apsigyveno Brooklyne ir gavo darbo radio imonėje. Ten pat, kur dirba ir Nėlė Mazalaitė.

Jonas Karvelis, žinomas Kau-no ir Vilniaus prekybininkas, iš Austrijos atvyko į Čikagą.

Dr. B. Kazlauskas-Kaslas, profesorius Wilkes College, Wilkes-Barre, Pa., ir dar dirbęs nejudomo turto pardavimo tarpininko įstaigoje, sausio 3 d. apygardos teisme prisiekė JAV pilietybę.

LITUVIŲ
DIENOS
MODERNISKAS
ILIUSTUOTAS
PASAUOLIO
LIETUVIŲ
MAGAZINAS
Kaina: \$3.00 metams, \$1.50 pusei metų. Adresas: 9204 S. Broadway Los Angeles 3, Calif. USA.

"Dainavos" choras Vokietijoje. A tsikūrės Čikagoje, jis pakviestas į Vasario 16 d. iškilmes Toronte.

— Pablyškusi tu, — pasakė jis Karolei. — Čia jūs atsigausite abu, atsilėsėsite. Šis namelis ant kalnelio bus lyg viešbutis kurorto pakraštyje. Tavo darbas bus tik susitvarkyti kambariuose — aš dirbsiu už visus tris. Ilgai miegosite. Čia neteks alkanauti, kaip buvo. Vakarašis iš lango matosi, kaip krinta žvaigždės į miškus. Kai nėra vėjo, girdisi krioklys, lyg senas vandens malūnas.

Kolonijoje naujos moters atsiradimas buvo didėlė naujiena. Čia beveik vieni vyrai, moterų tik keliolika. Dauguma jauni ir viengungiai. Juos pagavo susidomėjimas šita moterim, šita gražia ir tokia dar jauna, kuri šalia savo vyro atrodė lyg duklė. Kaip nekaltas apie ją moterų išalkę augsakasiai, — kalbėjo. Malonumo teikia jau net lik pats kalbėjimas apie dailią moterį. Baisiai sunku vyrams be moterų. Ne vienas jų kelintą kartą kartojo tai patį apie Pangonio žmoną, — ir šypsojosi. Vienas kitas net požemį neįskentė Pangoniu draugiškai neprisimins: "Gražia žmona turi".

Pangoniui niekad neį galva nebuvo atėję, kad čia jo žmona sukelty tokį vyrų susidomėjimą. Kokia ji yra tokia, graži tai graži, bet ji ne panelė, ištekejusi, turi vaiką, yra jo žmona.

Jį pradėjo slėgti, kai pamatydamo sutikusių vyrų netyrus žvilgsnius, beveik įžliai vertinančius šalia jo einančią Karolę. Darėsi vis labiau neramu, kai čia Mėlynajame Kėkšte tik keliolika moterų ir tiek visokių vyrų. Beveik vieni vyrų stovykla: odiniais švarkais, nepatikimi tipai, kaubojiški, grubūs ir įžūlus, nelinkę skaitytis su priemonėmis, dauguma už jį vis jaunesni. Kas kartą, pasitaikius susitikti moterų Karolės apžiūrinėtojus, vis skaudžiau pajusdavo kažkokį pavojų.

Kartą per savaitę, šeštadienį vakarais čia salėj rodoma filma. Susirenka paprastai iš Mėlynosjo Kėkšto bemaž visi. Ateina pasipuodę kaip kas turi ir išmano. Vienintelė pramoga šioj sunkaus darbo stovykloje. Gera yra porą valandų pasėdėti, pažūrėti, kaip kiti gyvena. Miela pamatyti gražias moteris, karštas ir mokandis mylėti. Ateina ir ta vienintelė savaitės seansa į pamokas palapinių ir kudloti indėnai: sausi, laibi, žirgėdams dideliais žingsniais. Toli nuo vyrų atsilikusios, ančių žingsniais atkrypuoja dar kudlotės indėnos su vaikais: būreliais, vis sulindę ir spalvotas natūtkas. Eina jie dažniausiai tylūs: vieni sūrūgę, kiti su tuo savo tamsiu liūdesiu veiduose. Salėje jie susėda kairiajame pasienyje, specialiai tik indėnams rezervuotame.

Tą pirmąjį šeštadienį nūjio filmos žiūrėti jau ir visi trys Pangoniai. Algutis ką ten besupras, bet nebuvo kaip jį namie vieną palikti. "Jis tuoj užmigs", — sakė Karolė.

Pangoniamsėjus į šviesią salę, sužiuo visi sėdintieji. Tačiau Karolė laikėsi paprastai, visiškai laisvai, kaip niekur nieko. Pangoniui ir šįkart patiko šis žmonos charakterio bruožas. Juo labiau, kad jis pats jautėsi nesmagiai prieš tokią daugybę akių. Einant į

vietas, kažkas jam lyg kojas pančiojo. "Zinia, jie mano, kad aš Karolei persenas", — prisidėjo nesmagi mintis.

Bet kai atsisėdo, kai netrukus pradėjo kroniką rodyti, jis vėl sugrįžo į save. Algutis ant jo kelių netrukus iš tikrųjų užmigdė salės prietema ir monotonija.

Kai pasibaigus seansui visi pamažu ėjo iš salės, Karolė buvo užkaičiusi. Tokia ji buvo dabar dar gražesnė. Vyrai žiūrėjo į ją. Tai buvo pripažinimas, kad Karolė yra patraukli. Pangonis dėl to jautė melancholišką pasitenkinimą su kažkokios neaiškios baimės priemaiša, lyg galėtų būti iš jo Karolė.

— Jie man baisūs, — sušnibždėjo Karolė, žiūrėdama į indėnus, stovinčius pasieniais. Šitoj apylinkėj daug čia kas jai keista ir nauja, bet keisčiausia yra indėnai.

— Baltųjų čia reikia labiau bijoti negu jų, — šypsojosi vyras, nešdamasis ant rankų Algutį. Kad tik greičiau iš čia išeiti ir atsitrausti savo namelyje, pagalvoja. Kuo toliau nuo šitų visų, kuo mažiau su jais bendro. Gyvensim savo namelyje, kaip saloj.

— Labas vakaras, — prakalbina lietuviškai ant laiptų jaunas vyras, kuris rūkė.

— Irgi lietuvis? — lyg nustemba, lyg nudžiungta Karolė.

— Kur nėra šiais laikais lietuvių, — sako Pangonis, matydamas, kaip atyždijai Karolė žiūri į jai nepažįstamąjį veidą. Balys Salvējus truputį šypso, žiūrėdamas į jo žmoną. Pangonis jį pažįsta, bet susitikdavo retai, atsitiktinai. Draugystė tarp jų menka: anas už jį daug jaunesnis, gal tuzinu ar daugiau metų. Perdaug anas gudrus ir suktas, kad galėtų būti jo draugu. Gyvena progomis ir tik šia diena, mėgsta išgerti. Pangonis visada vengdavo su tokiais suartėti, net ir jaunystės dienose. Ne prie širdies jis ir dėl to, kad iš jo dvelkia pasitiekijimas savimi, kažkokia nemaloni puikybė, elgsena, lyg jis būtų kažkas. Lyg būtų specialiai skubėję išsmukęs ir čia mūšų lūkurėjas, pagalvoja sau.

Pangonis nuženginėdą laiptais, neatsilieka Karolė, bet prisijungia drauge eiti ir Balys Salvējus. Prisiplakęs meža kalbą, rodo dantis, drąsiai vaidina šaunesnį vyrą negu iš tikrųjų yra.

— Tokios gražios moters čia nėra kitos. Tokia gal ir visai čia dar niekad nebuvo pasirodžius. Mums lietuviams didelė garbė. Tegū šitie visi suskiai pamato, kokių gražių yra lietuvių moterų. Kai jūsėjot, tai šalia manęs sėdėdamas ukrainietis pasakė, kad ji kaip kino artistė.

"Gudrus žalčiokas", šypsosi Pangonis. Jei nori moteriai įsitenkti, ją girk. Graži ar ne, protinga ar vištelė — girk: vistiek patiks. Daugiau ar mažiau, bet patiks. Zinia, mano Karolė graži, ji ir pati tai žino, bet nėra jau tokia nepaprasta gražuolė, kaip jis čia sapaliodamas suka galvą. Tikriausiai, nė ten koks ukrainietis taip sakė, gal ir iš viso šalia jo ne ukrainietis sėdėjo.

Tai būtų dar nieko, bet Pangonį truputį skaudina, kad jo žmona kiek kitaip žengia. Jis taip ją pažįsta, kad mato, jog ji tikrai kažkaip taikydamosi, kiek varžydamosi žengia, mažesniais žingsneliais, tankiau mindama. Ji atgijus, juokiasi, prasimušė vėl tas flirtsukumas, kurį jis gerai pažįsta iš jų priešvėdinių laikų. Karolė sudrumstė šitas bernas su naktiniais plaukais ir su juodos ugnies kibirkštėm akyse. Bet Pangonis taiso savo nuotaiką mintimi, kad tai yra tik nešvarus pavydas iš jo pusės. Argi jau kad ištekęs, tai turėtų eiti akis nuleidus, kaip vienuolė, vien į žemę žiūrėdama? Taip, tai smulkmenišką yra šis jausmas, kuris skaudina.

— Prašom užteiti kada nors pas mus, — atsisveikinant Karolė pakvietė Balį Salvējų.

— Ačiū. Petaikysiu ateiti, kai vyro namie nebus.

Pangonis irgi juokiasi, bet jam paslėpti pikta ant žmonos, kam jinai kviečia šitą berną į jų namelius. Iš tikro jis labiau piktas ant šito berno, negu ant Karolės. Iš mandumo gal ir derėjo pakviesti. Bet koks čia jo, tegu ir juokias, parakymas: "kai vyro namie nebus". Nepanašu, kad tarp šito nueinančio žmogaus ir jo šeimos galėtų būti jauki draugystė. Tas žmogus jį nervina. Nejaug toks galėtų Karolei patikti? O vis dėlto jis jai padarė išpūdį.

E, jis stengiasi grąžinti savo mintis į tvarką. Iki valiai jau ir taip sunkumo. O čia dar užsimetį pats sau ant galvos sunkių minčių tinklą ir pradėti jame narpliotis. Kuo daugiau šitokių minčių tinkle narpliosies, tuo labiau tas tinklas tirštės, sunkės ir verš. Karolė, savo žmoną, prigirtinti kokiam pasitaikiusiam bernui, smerkia jis pats save. Algucio mamytė žeminti savo mintyse. Ar yra bent kiek pagrindo — kvailas pavydumas tik. Negerai, jei vyras savo žmonos nemylų, bet negerai, kai ir perdaug myli...

Dabar jis pamato tūkstančius žvaigždžių su jų amžina ir tylia rimtim. Užgirsta kurdlelio nykią muziką. Atsimena, kad jau vasaros pradžia. Jis sustoja ir tyli, bet širdis jo kalba: "Kadaise tikėjau, kad laimė ir prasmė rasiu knygoje — neradau. Neradau nei miestuose, nei niekur. Tik pagaliau savo gyvenimo rudens sulaukęs atradau laimę tavų, Karole. Al utis, kurs ramiai kvėpuodamas miega štai ant rankų, pripildė prasmę iki sklidinumo. Vakarai, kinai ir rūpesčiai praeis, praeis visi dalykai, kurie smulkmeniškai. O žvaigždės, Karolė, meilė ir Algutis — jie amžini".

IŠ PLATAUS PASAULIO

Atvirai nors ir ciniškai
Sausio 11 d. Tito pareiškė, kad jis kūrįs Jugoslavijoje komunizmą su kapitalistinio pasaulio parama. Jis taip ir toliau darysias. Tik jugoslaviai neprivalo tikėti, kad kapitalistai juos remia biznio sumetimais. Tam esą politinių priežasčių, svarbiausia, kad Jugoslavija jiems esanti reikalinga prieš Sovietų Sąjungą.

Parama JAV Europai 1952 m.
Naujajame JAV biudžete 1952 fiskaliniams metams Europai paremti numatyta 8-10 milijonų. Ginklų bus duota už 5-7 milijonus, karo medžiagų už 1,5-2 bilijonų, kraštų ūkiui paremti 500-800 milijonų, technikai pagalbai ir kt. — 100 milijonų.

Prezidentas savo linijos neatsisako

Prezidentas Trumanas spaudos konferencijoje sausio 11 d. pareiškė, kad teise siūsti kariuomenę ten, kur reikia jam priklauso ir jos neatsisakys. Ir į Europą jau siųsias, kai pribręs reikalas. Kai vienas žurnalistas pastebėjo, kas būtų, jei kariuomenę išsiuntus, kongresas neduotų pinigų, prezidentas atsakė, kad jis tada kreiptųsi į tautą.

Visa tai buvo kalbama ryšy su sen. Taft priekaištu. Dėl jo priminimo, kad galėtų bendradarbiauti užsienio politikoje, prezidentas pareiškė, kad ir jam ir visiems senatoriams durs ir rūmus visada atviros, bet jo kviešti nesiruošias.

Europos gynimas yra Amerikos gynimas

Sausio 8 d. prezidentas Trumanas pasakė kongrese kalbą, kuria atsisakė ir Hooverio pasiūlymą pasitraukti už saugumą garantuojančios juostos Atlante, nesikišti į Europos gynimo reikalus. Kartu buvo atsakyta ir ne taip radikališkai Taftui.

Prezidento kalba buvo paremta teze, kad Europos gynimas JAV reišia savo krašto gynimą. Esą, Sovietų Rusija galinti ir nepulti Amerikos, bet prarūsi visas laisvasias tautas gali ją izoliuoti ir, žinoma, užduosinti. JAV turinčios būti taip tvirtos, kad Sovietų Sąjunga neišdrįstų pajudėti. Kiek laiko reikėsia nešti šią sunkią pasirošiusią naštą, esą nežinoma, nes nežinoma, kaip ilgai grės pasaulio laisvės pavojus. Bet šia našta reikėsia nešti ir visą gyvenimą taip suorganizuoti, kad JAV tai pakeltų be sukrėtimų. Daugiau elektros jėgų, daugiau pieno gamyklų, medvilnės fabriku, daugiau vario ir kitų reikmenų. Ir nei nesanti programa vien 1951 m., tai visam gresmės laikui. JAV turinčios pasiekti 50.000 karo lėktuvų ir 35.000 tankų metinės produkcijos. Galimas dalykas, kad nebūsių reikalo tiek ištikrųjų gaminti, bet jos turį būti tam pasiruošusios.

Gen. Dean žuvo
Liepos 21 d. dingęs ginant Taejon gen. W. F. Dean pagaliau sausio 4 d. paskelbtas žuvusiu, jo paskutiniai veiksmai pripažinti pasakišku heroizmu ir jam paskirtas Kongresinis Garbės Medalis, kuris bus įteiktas jo žmonai. Jo žygiai nupaskoti gen. Walker raporte. Tai buvęs heroiskiausias bandymas pačiam vadovaujant sulaukyti prieš tankų veržimasi su bazukų komanda, kuriai jis pats vadovavęs. Kai pagaliau tekę iš miesto pasitraukti, jis likęs priedangoje, kuri pasitraukusi į kalnus. Grupę palikęs saugioje vietoje, jis išėjęs su saule karyų gelbėti sužeistųjų ir žuvusių surinkti, ir nebegrįžęs.

— **Saigon.** — Iš Indokinijos pranešama, kad prancūzai pradėjo vietnamiečių puolimą.
— **Naujorkas.** — Rusija pareiškė su komisija tyrinėjančia Sovietų Rusijoje tebealaikomų vokiečių ir japonų belaisvių klausimą, nebendradarbiausianti.

Priėmė naują paliaubų siūlymą

Sausio 11 d. JTO priimtas trijų komisijos paruoštas naujas pasiūlymas karo veiksmams Korėjoje sustabdyti. Sustabdyti karo veiksmus siūloma konferencija Tolinųjų Rytų klausimams svarstyti, kurioje dalyvautų D. Britanija, JAV, Sovietai, kom. Kinija. Pasiūlymas referavo komisijos narys Kanados užsienio r. min. Pearson. JAV pritarimas buvo gautas paskutinį momentą, o sovietų atstovas Malik projektą atmetė, tardamas, kad jis nieko nepažadėdamas reikalauja sustabdyti karo veiksmus, tad yra ultimatyviškas. Nacionalistų kinų atstovas sakė, kad reikia projektą pasiūlyti, o P. Korėjos atstovas pasisakė prieš dalyvavimą derybose kom. Kinijos.

Kom. Kinijai jau lankstosi
JT trys agentai, paskirti rasti išeitį karui Korėjoje sustabdyti, pasiūlė naują planą. Jame yra 4 punktai:

1. Korėjoje sudaryti demilitarizuotą zoną, iš kurios savo jėgas tuojaus atitraukia abi pusės.
2. Laipsniškai iš Korėjos išvesti abiejų pusių kariuomenę. Tai vykdyti JTO komisijos, panašiai veikusios Palestinoje, priežiūroje. Toje komisijoje turėtų dalyvauti ir kom. Kinija.
3. JTO specialios komisijos priežiūroje įvykdyti visoje Korėjoje balsavimus, kad tuo būdu būtų įvykdyta JTO rezoliucija demokratinėi vyriausybei sudaryti. Balsavimo metu turėtų būti krašte paliktas pakankamas skaičius kariuomenės.
4. Sustojus karo veiksmams sušaukti Tol. Rytų problemoms svarstyti konferenciją, kurios dalyvių skaičius turi būti dar nustatytas, bet jau dabar nustatoma sąlyga, kad joje dalyvautų JAV, D. Britanija, Sovietų Sąjunga ir kom. Kinija.

JAV parama Sovietų Rusijai karo metu
Karo metu JAV sovietams yra suteikusi paramos už 11 bilijonų dolerių. Karo medžiagų — automobilių, tankų ir kt. ginklų — buvo suteikta už \$4.700.000.000; pramoninių medžiagų ir mašinų sovietų pramonei sustiprinti — už \$3.700.000.000; žemės ūkio produktų už \$1.800.000.000 ir patarimams išleido \$600.000.000. Be to, sovietai dar tebėra negrąžinę 515 amerikiečių paskolinčių laivų. Derybos dėl šitos klos buvo pradėtos vesti, bet 1948 m. netrukus. Sausio 15 d. jos pagaliau vėl bus atnaujintos Vašingtone. Sovietai siūlo šią skolą nubraukti.

— **Praha.** — Žinios apie arkivyskupo Beran, vysk. Vaitassek ir šimtų kunigų areštus pasitvirtina. Taip pat pranešama, kad daug jaunų kunigų pašaukta į kariuomenę, o jauniausieji siunčiami į marksizmo kursus perkauklėti.

— **Madridas.** — Ispanijos vyriausybė paskelbė įstatymą atsisakyti karininkus pervedantį į aktyvių atsargų. Jie bus šaukiami apmokymui.

— **Bernas.** — Oficiali Šveicarijos statistika nurodo, kad Šveicarijoje dirba 89.979 užsieniečiai.

— **Bonna.** — Pranešama, kad okupacinės išlaidos Vokietijoje sudaro 23,15% visų mokesčių krašto pajamų.

KI 4585
MARIA KAPSI — estė
113 MacPherson Ave., — tarp
Avenue Rd. ir Younge St. —
Toronto, Ont.
Ilgalaikis sušukavimas. Plaukų dažymas. Blakstienų ir antakių dažymas. Plaukų šaknų sustiprinimas.
Dirbu vakarais ir šventadien.
Kalbu angliškai, estiška, vokiškai, rusiškai, švediška.

Perspėja vokiečius

Kai V. Vokietijos kancleris pažadėjo pirmadienį spaudai pranešti apie R. Vokietijos pasiūlymą padėti derybas dėl Vokietijos suvienijimo, po 4 valandų D. Britanijos aukštasis komisaras I. Kirkpatrick Hamburge pasakė kalbą, kuri Vokietijoje padarė sprogius bombos išpuolius.

Komisaras nerinkiniais griežtais žodžiais atvirai pasakė, kad vokiečiams yra atėjęs laikas tarptautines intrigas ir neatsakingą nacionalizmą mesti ir įsijungti į antikomunistinį frontą. Jie jau nebegali likti neutralūs. Jie, stovėdami tarp dviejų blokų, negali galvoti apie sukūrimą balansuojančios trečiosios pakopos, vedančios savaime politiką, tad turį prisidėti prie vieno pasaulio arba prie kito.

Laisvės armija

JAV atstovų rūmams įteikti du įstatymo projektai, kurių vienas numato priimti JAV armijon 25 tūkstančius europiečių sąjungininkų, o antras numato įkurti 250.000 "savanorių laisvės korpusą", suverbuotą užsienioose ir veikiantį tik užsienioose. Tai kažkas panašų į svetimsalių legijoną.

Karinė prievolė JAV

Sausio 10 d. krašto gynimo sekretorius Marshall įteikė kongresui siūlymą įvesti pastovų karinį apmokymą 450.000 jaunuolių, sukausių 18 m. Tokių būsių 1.050.000, bet šaukti siūloma vos aną skaičių. Studijuojantiems siūloma prievolės atlikimą atidėti, kol baigs mokyklą. Visi pašauktieji turėtų atlikti 4 mėnesių apmokymą ir tik po to eiti į reguliarius dalinius, o visas tarnybos laikas — 23 mėnesiai. Pirmaisiais trejais metais po 75.000, atlikusių 4 mėn. apmokymą, būtų pasiūti medicinos ir kitų specialybių studijuoti. Jei kariuomenės reikalams šitokie specialistai tuo metu nebūtų reikalingi, po 10 metų jie vis išskirti, liktų civilinėje tarnyboje.

Kongresas remia Trumaną

JAV senatoriams ir atstovų rūmams nariams buvo pateiktas klausimas ar jie remia prezidento Trumano kolektyvio saugumo politiką, remiamą ginklu, ar būv. prezidento Hooverio siūlymą užsibarikaduoti nuo pavojų Amerikoj. Daugumas atsakė remia dabartinę politiką.

Senatė už tai pasisakė 32 demokratų ir 9 respublikonai, o prieš vos 12 respublikonų, 10 pasisakė už vidurio liniją, 29 visai nepasisakė, o 4 atsakymai negauti.

Iš 435 atstovų rūmų narių už vyriausybės liniją pasisakė 111 demokratų ir 28 respublikonai; priešingai pasisakė 50 respublikonų ir 5 demokratų; už vidurio liniją pasisakė 30, atsakė atsakyt 52, o 159 atsakymų negauti.

Amerikiečiai atšaukti iš Hong Kongo

JAV konsulas Hong Konge išsiuntinėjo 600 savo piliečių laisvius, ragindamas iš nesaugaus šio miesto išvykti. Esą, prie sienos traukiamos kinų pajėgos. Jau esą 45.000 karių. Per 700 piliečių esą kinai. Jiems tokie laisvės nebūsių siunčiami. 5 didžiosios amerikiečių firmos Hong Konge savo tarnautojams patarė išsiųsti šeimas.

Keturių didžiųjų konferencija?

Už laviravimų politiką stovinti Commonwealtho konferencijoje D. Britanija su Indija sausio 12 d. pravedė nutarimą, žmoniškumo vardu šaukiantį gelbėti taiką. Komunikate konferencija skelbia kad 9 valstybės sutarę stiprinti savo pajėgas taikai išsaugoti, bet kartu sutarę siūlyti kuo greičiau išspręsti Vokietijos ir Japonijos klausimus ir išnaudoti kiekvieną galimybę išsiaiškinti reikalus su Stalinu arba su Maotsetungu. Kaip tai iškomentavo konferencijos kalbėtojas, ji tuo norinti siūlyti dvi 5 didžiųjų pajėgų konferencijas — Europos reikalams prezidento Trumano, min. pirm. Atlee ir Pleven su Stalinu ir ant rą tokią Tolinųjų Rytų reikalams, kur vietoje Prancūzijos Pleven būtų Kinijos Maotsetungas. Pagaliau konferencija siūlo rūpintis pakelti ūkiškai atsilikusią kraštų gyvenimo pakėlimu.

V. Vokietijos apginklavimo klausimas
tebėra neišspręstas, nes kancleris Adenaueris reišia daug rezervų. Amerikiečiai skundžiasi, kad iš visų okupacinių komisarų tik vienas amerikietis tepsiprūs klausimą spręsti skubotai. Antaras nepalankus veiksnys esanti visuomenėje įsigalinti nuomonė, kad reikia priimti Rytų Vokietijos pasiūlymą derėtis dėl kraštų suvienijimo ir pagaliau vokiečiai nenorį skubintis, kol dar neprataros viltys, kad keturi didieji tarsis.

Vokietijos ginklavimo klausimas neįdė

Sausio 9 d. pirmą kartą susitiko vokiečių generalų komisija su alijantų okupacinės komisijos atstovais pasitarti dėl Vokietijos apginklavimo. Vokiečiai pirmiausia pareiškė norėtų susipažinti su alijantų planais, o alijantai panoro sužinoti kiek vokiečiai yra pasirengę suorganizuoti kariuomenę. Deja, nei vien apusė aiškūs atsakymai o savo klausimą negavo.

Daug dirbančių JAV

Visoje Amerikoj yra 62 milijonai dirbančiųjų. Tai didžiausias dirbančiųjų skaičius JAV istorijoje. Beprdas darbininkų uždarbis per metus sudaro 228.500.000.000 dol. tuo tarpu darbdaviai uždirba tik... 147.500.000.000 dol.

Neduođa informacijų

Anglų spauda suskato pulti MacArthurą, kad štabas parmažai duodas informacijų, kad komunikatai esą perduoda lakoniški. Žurnalistai negali susiorientuoti kas bus toliau ir negali atitinkamai veikti kariuomenės nuotaičių bei pasaulio opinijos. Anglų žurnalistai esą ypač nusikariauti, nes apie karo padėtį informacijų negalį gauti iš jokių šaltinių.

Siuo metu pasauliui ir žurnalistams labiausiai rūpi, kaip bus toliau: ar MacArthuras Korėjoje evakuos, kas atrodo labai galima, ar stengsis laikytis ir kaip ilgai prieš Pusan uostą. Štabas dėl to nieko nesako, nes gal dar nei nežino.

Stabo žiniomis prieš JT kariuomenę esą sutrinkta 1.350.000 kinų ir 167.000 korėjiečių. JT kariuomenės buvę 250.000. Jos šes-tadalys esą išvesta iš rikiuotės.

— **Tokio.** — Nuo sausio 11 d. MacArthuro štabas informacijų apie kautynių eigą Korėjoje nebeskelbia.

JAV kapitalas plaukia į Kanadą

Siuo metu antroje puseje ypač pasireiškė JAV kapitalo investavimas Kanadoje. Daugiausia tai dėl nejudomojo turto užpirkimų. Taip rugsėjo mėn. šiuo keliu investuota net \$147.000.000. Kai rugsėjo 30 d. buvo Kanados doleris paleistas laisvai kursuoti rinkoje, šis reiškinys apirno ir spalio mėn. buvo jau daug mažiau investuota — vos \$20.400.000.

Kanados lėktuvai į Angliją
Šiais metais ruošiamasi tris naikintojų eskadriles pasiųsti į Angliją. Pirmoji eskadrilė Nr. 421 "Raudonųjų indėnų" iš Chatham, N.B., išvyksta sausio 16 d. Eskadrilės personalą sudaro virš 100 asmenų. Šiuo kart eskadrilė savo lėktuvus paliks Kanadoje. Anglijoje laikinai naudos naujus "vampirus", kol metų bėgy gaus Kanadoj pagamintus F-36 Sabre.

Natūralus gasas iš JAV į Kanadą

Tennessee Gass Transmission JAV-bių energijos komisiją paprašė \$47.403.000, už kuriuos nori pasiruosti natūralaus gazo perdavimui Kanadai. Bendrovė nori gazo per tiekimo pajėgumų padidinti 11.000.000 kub. pėdų, nu tiesti vamzdžius iš Buffalo į Niagara Falls — 45 mylias, — o iš čia paskirstyti Torontui ir kitoms Ontario vietovėms.

— **Atenai.** — Graikija jau paskyrė savo atstovą Jugoslavijai. Laukiama, kad ir Jugoslavija tuojaus paskirs savo ministrį į Graikiją.

— **Londonas.** — Influencos epidemija kai kur sutrikdė visą gyvenimą. Liverpulį sergą per 30% gyventojų. Sutriko ir judėjimas. Greta to laikur pasireiškė iš Kasimiro atvežta rauplių epidemija. Vykdomi masiniai skiepijimai.

— **Hamburgas.** — Influencos epidemija siaučia ir Vakarų Europoje, ypač siaurės Vokietijoje. Atrodo, kad ji ten atnešta iš Danijos ir Švedijos. Pasireiškė ji ir Belgijoje ir Olandijoje.

— **Bonna.** — V. Vokietijos darbių skaičius gruodžio mėn. padidėjo 373.824 ir pasiekė 1.689.989 skaičių.

— **Berlynas.** — Rytų Berlyne vienas SED partijos narys atiduotas teismui kaip sabotažininkas už tai, kad vietoje mokėsi rusų kalbos, mokėsi anglų ir ispanų kalbų.

— **Berlynas.** — Vienas iš Rytų Vokietijos pabėgęs vokiečių gavo teisę atsiimti savo suimtą žoną su sąlyga, kad grąžins Rytų Vokietijon sunkvežimį, su kuriuo pabėgo. Sunkvežimio apkeitimas į žmoną įvyko oficialiame sieno perėjimo punkte.

— **Viena.** — Vengrijos kom. diktatorius Rakossi taip pat išvyko į Maskvą, sakoma, "sveikatos pataisyti". Puikus kurortas ta Maskva.

— **Londonas.** — Balandžio 8 d. D. Britanijoje įvyks visuotinis gyventojų surašymas, kurio nuo 1931 m. nebuvo.

— **Londonas.** — Commonwealtho premjerų konferencija savo darbų pagrindū priėmė tezę, kad karas nėra neišvengiamas ir kad reikia griebtis priemonių jam išvengti, bet ne jam vesti.

KANADOS ŽINIOS

TransCanada kelias

Pagal 1949 m. paruoštą planą praeitais metais Kanados centro vyriausybė sudarė sutartį su provincijų vyriausybėmis ir darbus pradėjo. Pagal susitarimą centro vyriausybė padengia pusę visų kelio išlaidų, o kitas padengia provincijos, iš kurių sutarties dar nepasirašė tik Quebec ir Nova Scotia. Daugiausia pinigų tam reikalui duoda Ontario — \$7.135.000, Br. Columbia — \$3.574.000, Newfoundland — 2.500.000, Alberta — \$2.398.000, New Brunswick — \$1.576.000, Saskatchewan — \$1.369.000, Manitoba — \$1.185.000 ir Pr. Edward Island — \$580.000.

Dabar ryšy su didelėmis išlaidomis saugumui, keliamas klausimas ar testis numatyto plano vykdymą ar darbus susiaurinti. Centro vyriausybė tą klausimą išspręsti paliko provincijoms.

Kanados premjero rezidencija

Istorinai Rockcliffe rūmai Otavą upės krante, skirti premjero rezidencijai baigiami remontuoti. Jei nebus kokių susitrukimų dėl medžiagų trūkumo, darbas bus baigtas kovo mėn. Remontas kaštuosias \$400.000.

— **Otava.** — Kanados pašto valdyba svarsto sumanymą laisvų išnešiojimą į butus vietoje dviejų kartų per dieną atlikti vieną kartą. Tuo būdu, esą, būtų "sutaupyta" 4000 tarnautojų.

— **Otava.** — Pilietybės ministris Harris apklankė trijų indėnų kilčių delegatą, kurie pareiškė savo sugestijų dėl parlamente esančių indėnų įstatymo, suteikiantio jiems platesnių teisių.

— **Otava.** — Spėjama, kad kanadiečių batalionas vėsldito būsių panaudotas Pusan srities gynimui. Iš fakto, kad butininkų komanda iš Korėjos grįžo, sprendžiama, kad daugiau ten siųsti nesiruošiama.

— **Hamilton.** — Nuo tymų epidemijos čia jau mirė keli vaikai.

— **Otava.** — Konservatorių atstovas Drefenbacher savo kalboje per CBC radio ragino vyriausybę baigti žaidimą su ginklavimusi, nes Kanada esanti labai atsilikusi. Lyginant su D. Britanija, pagal gyventojų skaičių, ji kariuomenės turėtų turėti ne 62.000, bet 300.000, o lyginant su JAV — 227.000.

— **Otava.** — Statistikos biuro žiniomis Kanadoje yra 7.030.444 vyrai ir 6.790.700 moterų.

— **Otava.** — Po Commonwealtho ministrų pirmininkų konferencijos Londone, Kanados min. pirm. St. Laurent apklankys Parizį, kur turės oficialių pasikalbėjimų su prezidentu ir premjeru.

— **Otava.** — Kanados specialiosios brigados pirmasis kovos dalinys Pusan uoste Korėjoje išlipo gruodžio 18 d.

— **Otava.** — Kanados biudžeto pajamos pasirodo daug didesnės nei buvo numatytos ir vietoj numatytų \$15.000.000 pertekliaus laukiamo bent 10 kartų daugiau.

NAUJI KANADIEČIAI

1950 m. gruodžio 23 d. laivu "S Goya" išplaukė į Kanadą:

1. Janulevičius Adomas
2. Michelsonienė Ella
3. Sinica Mykolas.
4. Markauskienė Marija
5. Markauskaitė Janina
6. Rutkauskienė Ursulė
7. Rutkauskaitė Stasė
8. Rutkauskaitė Nijolė
9. Šlekys Fridrikas
10. Šlekys Marija
11. Voronovienė Feoksida
12. Zakarevičius Algis
13. Martinkevičius Antanas
14. Ribskis Aleksandras
15. Šalnaitis Juozas
16. Schneider Marta
17. Bakūnas Juozas

Lietuvio radio mechanikas

L. KOCIUS

949 Dundas St. W. netoli lietuvių bažnyčios. Tel. WA 1691
priima pataisymus visų gūsių radio aparatų. Darbas atliekamas gerai ir sūžiningai. Kreiptis nuo 9 iki 2 val. popiet.
Pataisymus palikti galima bet kurio metu

Jūsų patogumui nauja

LIETUVIŠKA KIRPYKLA

atidaryta nuo 9 val. ryto iki 7 val. vak. išskyrus pirmadienius
Skubų ir gerą patarnavimą atlieka prityrę Lietuvos kirpėjai
867 DUNDAS ST. W. (prie Manning Ave.) TORONTO
Telefonas EL 6954 Sav. Br. Pakėnas

Tabako ūkiai pardavimui

Turiu naujų sgrasų įvairių ūkių su mažais "cash" įnašais nuo \$4.000

CHARLES POCIUS INSURANCE AND REAL ESTATE BROKER

Tillsonburg, Ont. Telefonas 829 J.

NAUJA MODERNI LIETUVIŠKA

Vyriškų rūbų krautuvė

Prašo pasinaudoti proga ligi š.m. vasario 10 d. ir nusipirkti gatavus arba čia pat užsisakyti pasiūti paltus, kostiumus ir pan.

Turime apie 600 rūbams pavyzdžių.

NUOLAIDOS LIETUVIAMS 10%

Prašom paskubėti, kol neišsims geresnių pavyzdžių medžiagos
Gavys naujus pavyzdžius apie vasario 10 d. dėl vilnų pasaulyje trūkumo, kainos bus labai daug aukštesnės.

DERBY MEN'S SHOP

2576 YONGE ST. TORONTO Telefonas HY 9624

LUNA Foto studija

575 WELLINGTON ST. W. TORONTO, TEL. PL 5717

MARGIS DRUGS
JONAS V. MARGIS Phm B.
St. John's Road (prieš 3131 Dundas St. W.)
ma Penicilin, Streptomycin ir kiti moderniškai vaistai.
Paruošiami vaistai pagal receptus
Tika: Yardley's, Richard Hudnut — Max Factor ect.
LAIKOMOS PALANGOS
TREJOS DEVYNERIOS Telefonas **MU-9543**

KRAINIEČIAI LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI
įsikūrę prieš 27 metus
CARDINAL & SON
Bathurst St. Toronto Telefonas **WA 9954**

LONDON FURNITURE CO
Išdų pasirinkimas. Minkšti baldai—parduodami nauji
namu senai. Kalbame europ. kalbomis
875 Queen St. W. Toronto. Tel. 2010

TIKRAM LIETUVIUI NĖRA KALĖDŲ
SVENČIŲ BE LIETUVIŠKOS KNYGOS
NEMUNAS Jūs gausite visas knygas išėjusias Amerikoje
oje tremties metu. Turime daug puikių knygų ir iš
osios Lietuvos lakiotarpiu. Jei jūs iš anksto nesatė
knygų, paprašykite mūsų knygų katalogą. Iš 500 pa-
nų tikrai rasite sau mėgiamų ir brangių knygų
oga nepamirškite ir apie mūsų knygyno NEMUNAS
išleistas ir leidžiamas knygas.
inis, žmogus, kuris amžinai keliauo \$ 3.50
os parapijos ir draugijos gausiai iliustr. leid. \$ 2.50
ju Snipų paslaptys \$ 2.00
la, Magdalenos Makackutės byla \$ 1.00
i, Mirusiųjų karalius, romanas \$ 2.00
asykite:
KNYGYNAS NEMUNAS
3143 S. Halsted St., Chicago 8, Ill.

**nori namus
bizni pirkti**
arba parduoti, kreipkitės į mus.
Rasite teisingą ir nuosirdų patarimą
Kalbame lietuviškai — klauskite Peter
ROBERT P. RICE REAL ESTATE
888 College St. Toronto. Tel. LA 1277

6597 849 DUNDAS ST. W. TORONTO
Canada Chrome Furniture
sirinkimas elektrinių reikmenų. Chromo stalai ir kėdės
Lengvos išsimokėjimo sąlygos

Prityręs kvalifikuotas lietuvis laikrodininkas
TINSON'S JEWELLERY
2186 DUNDAS ST. W. TORONTO
parduoda laikrodžius, žiedus ir visokias brangenybes
Garantuotas darbas ir prieinamos kainos
Krautuvė atidaryta kasdien iki 8 val. vakaro.

lietuviška Baldų Krautuvė
"ATLANTIC CITY UPHOLSTERING CO"
Sav. J. Kamishaitis
100R St. W. TORONTO Tel. LO 1438

skite jausmus gėlėmis" — skambinkite AD 1618
THE VICTORY FLORIST
puokštės, vainikai, dekoratyvinės gėlės bei vazonai
IERKER 576 QUEEN ST. W. TORONTO

žsisakykite anglis
PARLIAMENT FUEL CO.
inkas lietuvis Augustinas Undraitis (A. Underhill)
onas RA 4414 304 Sackville St. Toronto

isų rūšių laikrodžius, puošmenas ir brangenybes
rasite 10-15% pigiau, negu kitur, pas
LAIKRODININKA
turintį 30 metų profesinę praktiką
Kalbu lenkiškai
L. MAJINA — 1187 DUNDAS ST. W. TORONTO

UVIŠKAI KALBĄS KAILININKAS
sio mėnesio I SPARDAVIMAS papigintos kainos
odami gatavi ir siuvami pagal Jūsų užsakymą kailiai.
Kailinių taisyimas ir persiuvimas.
Duodama lengvam išsimokėjimui
BERGMAN FUR CO TORONTO
padina Ave. Prieš atėjimą skambinkite: EL 6509

us kreipkis į
YARMEY CLINIC
Medicinos klinika, vadovaujama Dr. W. I. Yarmey
Bathurst St. Toronto, Ont. Tel. EL 7146

"T2" skaitytojams JAV
Paskutiniu laiku dėl svyruo-
jancio Kanados dolerio kurso
JAV paštas neprilima pašto per-
laidų Kanadon. Gerb. mūsų skai-
tytojus prašome prenumeratorus
mokestį mums siųsti banko čeki-
ais, kaip dauguma praktikuoja.
Skaitytojai, kurie banko čekių
negali pasiųsti, prašomi pinigų
įmokėti arba pasiųsti pašto arti-
miusiam "Tėviškės Ziburii" pla-
tintojui Amerikoje, pažymint, kad
tai "Tėviškės Ziburii" prenume-
rata. Skelbiame dalį "T2" pla-
tintojų JAV:

Binkevičius, Edm.
320 Wharton St.
Philadelphia 47, Pa.
Brazėnas A.
1210 Dragoon St.
Detroit 9, Mich.
Bagdonas P.
3348 So. Lowe Ave.
Chicago 16, Ill.
Rev. Katariskis V.
1922 Leo St.
Dayton 4, Ohio
Kebliškienė K.
31 Farrington St.
Brockton, Mass.
Kepalas A.
110 Hall St.
Brooklyn 3, N. Y.
Kriaučiūnas J.
1514 So 48 St.
Cicero 50, Ill.
Dr. Skaudys J.
Cynthiana, Ind.
Rimašauskas J.
1847 E. 86th St.
Cleveland 6, Ohio
Pažemeckas J.
2 Ridge St.
New Haven, Conn.
Vilutis E.
3736 Pulaski St.
East Chicago, Ind.
Valaitis V.
22 Schuyler St.
Asterdam, N. Y.
Bradūnas K.
114 W. Saratoga St.
Baltimore, Md.
Prižgintas V.
2704 St. George St.
Los Angeles 27, Calif.
Visus Gerb. skaitytojus, kurie
dar nėra atsiskaitę už praeitus
metus, maloniai prašome tai pa-
daryti artimiausiu laiku.

"T2" Administracija.

TILLINGA COMPANY
PASIŪLO SLIDES:
Hicory 6-7 pėdų ilgio \$10.—
Klevo ir beržo slides,
6-7 pėdų ilgio \$ 7.—
Vaikų slides, pradendant
nuo \$ 2.—
Priedame varinius slidžių
kraštus \$ 6.—
Pasiūčiame į provinciją iš-
perkamuojų mokesčiu be spe-
cialaus primokėjimo.
Darome dvigubus LANGUS
pagal išmatavimus 10-ties die-
nų laikotarpyje pagal standar-
tines langų kainas.
15 DARCY St. (Rear entr.)
TORONTO, Ont.
TEL. PL 3121

W. A. LENCKI, B. A.
Advokatas — Notaras
73 Adelaide St. W.
Room 322
Telefonas EL 3161
Toronto

BR. BUKOWSKA, R.O.
AKIŲ SPECIALISTE

Tikrinu akis ir pritaikau aki-
nius suaugusiems ir vaikams.
Priėmimo valandos: kasdien
nuo 10 val. ryto iki 9 val. vak.
Sėkmadien. pagal susitarimą.
55 St. John's Rd. W. Toronto
kampas 94 Laws St.
Tel. LYndhurst 0052

GERRY & DAVIDSON
Indai ir geležies reikmenys
Skubiai pristatome į namus
848 Dundas St. W.
PL 1849
Kalbame rusiškai

AKIŲ SPECIALISTAS
L. LUNSKY, R.O.

Pritaiko akinius visiems akių
defektams. Iširia akių ner-
vus, kurie dažnai sukelia gal-
vos skaudėjimą ir nervingumą
Kalba slavų kalbomis
470 College St. W. Toronto
Tel. RA 3924

DANTISTAS
J. A. GORCHYNSKI
B.A., D.D.S.
312 Bathurst St.
Bathurst Medical Building
Telef. AD 6373 Toronto

STANLEY SHOE STORE
Aukščiausios rūšies moterų,
vaikų ir vyrų batai, norma-
laus dydžio ir platus
(EE—EEE)
1438 Dundas St. W. Toronto
(prie Gladstone)

Dr. WILLIAM J. ZINCHESIN
B.A., M.D., L.M.C.C.
GYDYTOJAS IR
CHIRURGAS
Priėmimo valandos 2-4.30 ir
7-9 po pietų
386 Bathurst St. Toronto
Tel. WA 1344

ATSIKANKYKITE!
"PARK RESTAURANT"
1002 Dundas St. W. (pora minučių kelio nuo lietuvių bažnyčios)
Čia tikrai, erdviausioje Toronte lietuviškoje valgykloje
Jūs gausite pigiai, šalia ir skaniai pavalgyti dideliu pasirinkimu
lietuviškų ir kanadiškų valgių ir nusipirkti išsineštinai krautu-
vių kainomis įvairių maisto gaminių naujai atidarytame delika-
tesų skyriuje. Čia gausite ir nakvynę.
Atidaryta nuo 6 val. ryto iki 11 val. vakaro. Tel. ME 0023
Su pagarba sav. A. Šmigelskis

QUEEN WEST FURNITURE CO
Didelis pasirinkimas naujų ir vartotų baldų.
Dirbame pagal užsakymus baldų — chesterfield ir studio —
komplektus ir parduodame kilimus.
• lovų komplektai,
• suvannos mašinos,
• krosnys ir tt.
Kalbame rusų kalba

"T. ZIBURIUS" PAREMĖ
Garbės prenumeratoriai:
Kun. A. Sabas, Sudbury \$10.—
St. Zymantas, Hamilton 10.—
J. Yokubynas, Toronto 10.—
K. Gudinskas, Hamilton 10.—
Aukojo:
LKMoterų Dr-jos Toronto sk.
ir Toronto At-ky kuopa \$133.25
LKMD Sudbury skyrius 10.—
Pr. Meškauskas, St. Cath. \$5.—
Kun. M. Vembrė,
Stoughton, Mass. 3.—
V. Vildžiūnaitė, St. Cath. 2.—
J. Krivickas, Anglija 1.30
V. Zemaitis, Longlac, Ont. 1.—
Kun. Rudzinskas, London 1.—
Al. Puida, Longlac, Ont. 0.69
J. Krivickas, Vancouver, BC 0.69
A. Hainauskaitė, St. Cath. 1.—
A. Vaičius, St. Catherines 1.—
A. Setikas, St. Catherines 1.—
L. Statkus, London, Ont. 1.—
A. Kalnėnas, London, Ont. 1.—
A. Jonkutė, Chicago, Ill. 1.—
Br. Kašponas, Toronto 1.—
A. Bajoras, SS Marie, Ont. 1.—
K. Gegžnas, Montreal 1.00
Br. Moruzas, Montreal 1.00
Br. Barisas, Windsor 1.00
Visiems savo rėmėjams nuo-
širdžiai dėkojame.
Administracija.

SHIFF'S
VALYMAS —
PROSAVIMAS —
PATAISYMAS —
Kalbame lietuviškai
909 Dundas St. West. Toronto
Telefonas ELgin 0649

Gėlėmis geriausiai parodomas dėmesys ir papuošiami namai
GELIŲ KRAUTUVĖ "LOTUS"
354 Bathurst St. (vienas blokas į šiaurę nuo Bloor gt.)
Pasiūlo didelį pasirinkimą įvairių skintų žiedų: rožių, lelijų,
callijų, gvazdikų, tulpių, narcizų ir tt. Taip pat nuolat turtingas
pasirinkimas ir ilgai žydinčių gelių vazonuose: hiacintai, aka-
cijos, Alpių žibuoklės ir tt. Taip pat dekoratyviniai paparčiai ir
vijokliniai augalai.
Paruošiamie puošnias puokštes nuotakoms ir parengiamie
gelių krepšius.
Telefonas KE 3884. Telefonas KE 3884

LIETUVIS LAIKRODININKAS
FRANK BOCHULIS
Taiso ir parduoda naujausius įvairių rūšių laikrodžius. Galima
įsigyti žiedų, Toronte suvenirų; Parduodamos įvairios auksinės
ir sidabrinės prekės. Už darbą garantuoja. Kainos prieinamos.
Atidaryta kasdien nuo 9 val. ryto iki 8 val. vakaro
272½ QUEEN ST. W. TORONTO

Spausdiname
laikraščius, žurnalus; knygas ir įvairius smulkius spaudinius: pa-
kvietimus, aišvutes, blankus, pažymėjimus, vizitines korteles,
vokus ir kit.
Darbą atliekame lietuviškomis raidėmis ir švairiu linotipo rinkimu.
„ŽIBURIŲ“ Spaudos Bendrovė
941 DUNDAS ST. W., TORONTO. Telefonas AD 4265

Dr. Chas. OKUN
DANTISTAS
838 Dundas St. W. Toronto
(kampas Euclid Ave.)
Priima vakarais pagal susita-
rimą. Tel. WA 9822

DR. F. TICKETT
Gydytojas
ir
chirurgas
Priėmimo valandos 2-3 ir
7-9 po pietų
11 Gore Vale Ave. Toronto
Telef.: WA 3754

LIETUVIŠKA MOTERŲ
PLAUKŲ KIRPYKLA
JANET'S BEAUTY SALON
Skambinkite: GE 6620
346 Broadview Ave. Toronto
Sav. J. Viliūnienė
Atidaryta kasdien 9-9 val.

D. HOLOTA REAL ESTATE
Pirkimo — pardavimo
tarpininkas
496 Queen St. W.
(prie Denison Ave.)
Tel. WA 5232 Toronto

Kai norisi nusišypsoti...
Netinka laukti
Kartą Stalinas pakvietė savo
svetį amerikietį pulk. Cooper į
valgomąjį užkandžių. Jiems ie-
nant, iš valgomos išėjo mergai-
tė, kuri buvo padėjusi ant sta-
lo lėkštes, palikdama pačiam
Stalinui patarnauti svečiui. Sta-
linas išnaudojo tą progą propa-
gandai.
— Jūs matėt tą mergaitę, —
paklausė jis svetį, — ir pastebė-
jot, kaip ji nelaukė mūsų?
— Tikrai, — tarė pulkininkas.
— Ji taip daro jau treči metai.
Svetimšaliai sako, kad aš esu
diktatorius 200 mil. žmonių,
aš negaliu priversti tos mergaitės
palaukti. Ji mokosi universitete
ir sako, kad išauklėta moteriai
netinka laukti kiekvieno vyro.
Draugiškas susitikimas.
Senai besimačiusios draugės
netikėtai susitinka gatvėje.
— O, Maryte! Kaip senai be-
simatė, — šaukia Petrė. — Kiek
daug kas pas mane per tą laiką
pasikeitė! Man tris dantis ištrau-
kė, aš jau įsigijau elektrinį virtuv-
ę, pirkau šaldytuvą, mano vyras
jau 14 dolerių daugiau uždir-
ba...

Taikliai
Viename susirinkime karštą
emigrantę, pasipiktinusi Lloyd
George pasisakymu prieš moterų
teisių lygybę surinka:
— Jei būčiau tamstos žmona,
paduočiau tamstai nuodų.
— Jei būčiau tamstos vyras,
mielai juos išgerčiau, — atsakė
senasis politikas.
PAIESKOJIMAI
Boleslovo ir Jono Sarapinų, ki-
lusių iš Siesikų valsč., Ukmer-
gės apskr., ieško Alfonsas Stan-
kevičius: 2721 Cruger Ave., New
York 67, N.Y. USA.
Mateušo Raškevičius, atvyku-
sio Kanadon prieš 30 m., kilusio
iš Klebiškių km., Šilavoto valsč.,
Marijampolės apskrities, ieško
Marija Balkūnaitė, duktė Onos
Raškevičiūtės — Balkūnienės. Ji
patį arba kas apie jį ką žino, pra-
šau atsiliepti šiuo adresu: M. Bal-
kūnaitė, 9 Wellesley Pl., Toron-
to 5, Ont. Canada.

Per The Canadian Red Cross So-
ciety, National Enquiry Bureau,
95 Wellesley Street, E. Toronto,
Ont. Canada, ieško šių asmenų:
Dranginis Petras, gimęs apie
1912 m. Lietuvoje. Į Kanadą at-
vyko apie 1948 m. Čia gyveno
Eckville ir Edmonton, Alta ir To-
ronte, Ont. Ieško p-nia S. Saleski.
Grim Fritz, gimęs Kalnujau-
se, Raseiniai; gyvenęs Winnipe-
ge. Ieško sesuo Irena Grim.

Matusevičius Vytautas, į Ka-
nadą atvykęs iš Anglijos, anks-
čiau gyvenęs Schleswig-Holstein,
Vokietijoje.
Paskevičius Henrikas, į Kana-
dą atvykęs 1948 m.; gyv. Stirling
ir Toronte, Ont. Ieško ponis H.
Paskevičius.
Schohnagel Johan, Lietuvoje
gyvenęs Balachen (!). Ieško gi-
minaitis Karl Rimoneit.
Zagrakalis Kazys ir Vladas, gi-
mę Taurinės km., Raguvos valsč.,
Panevėžio apskr. Ieško giminaite
Stasė Paulauskienė-Glebavičiūtė

Lietuvio Radio Technikas
taiso įvairius radio aparatus. Paima ir pristato į namus.
Skambinkite Tel. RO 3973 Nuo 6 iki 9 val. vak.
ALGIS STANENAS, 181 BLACKTHORN AVE. TORONTO

RUTH FROCKS
Moteriškos suknelės, kostiumai, paltai, apatiniai, kojinės ir kt.
Duodame lengvam išsimokėjimui
1637 Queen St. W. (prie Roncesvalles) Toronto. Tel. LO 7882

Duona, pyragaičiai, tortai
pristatomi į namus, skambinkite: LL 7445
BEAVER BREAD LIMITED
103 Lightbourne Ave. Toronto

Nauja lietuviška valgykla Restaurant EUROPA
Didžiausias pasirinkimas įvairių patiekalų 12-18 rūšių
pagamintų prityrusių virėjų. Jaukių patalpos.
Greitas patarnavimas. 756 Queen St. W. Toronto

A. RUŠENO LIETUVIŠKA AUTO REMONTO DIRBTUVĖ
Intersection Body & Fender Repair
"Dulux" ir "Duco" dažymas. Radiatorių sutvarkymas ir kt.
2692 DUNDA ST. W. TORONTO, Ont. Tel. RO 1509

MONTREAL, Que.

53 Oakwood Ave. Toronto, Ont. Tel. MEIrose 8951
Kreiptis vakarais nuo 5.30 iki 6.30 val., išskyrus sekmadi. ir švent.